

РЕШЕНИЕ

25 июль 2024 ел

г.Мензелинск

КАРАР

№ 3

Минзэлә муниципаль районында Бюджет структурасы һәм бюджет процессы турында

Россия Федерациясе Бюджет кодексы, Татарстан Республикасы Бюджет кодексы нигезендә, Минзэлә муниципаль районы Советы

КАРАР ЧЫГАРА:

1. Татарстан Республикасы Минзэлә муниципаль районында бюджет төзелеше һәм бюджет процессы турындагы Нигезләмәне кушымта нигезендә расларга.

2. Әлеге карар 2024 елның 1 гыйнварыннан үз көченә керә.

3. «Минзэлә муниципаль районында бюджет корылышы һәм бюджет процессы турында» 2019 елның 07 октябрендәге №5 Минзэлә муниципаль районы Советы карарын үз көчен югалткан дип танырга.

4. Әлеге карарны «Минзэлә» - «Мензеля» газетасында бастырып чыгарырга һәм Татарстан Республикасы Минзэлә муниципаль районының рәсми сайтында урнаштырырга (<https://menzelinsk.tatarstan.ru>).

5. Әлеге карарның үтәлешен контрольдә тоту район Советының икътисад, бюджет һәм эшқуарлык буенча даими комиссиясе рәисе Э.И. Кузнецовка йөкләргә.

Совет рәисе

А. Ф. Сәлахов

"МИНЗЭЛӘ МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫ" МУНИЦИПАЛЬ БЕРӘМЛЕГЕНДӘ
БЮДЖЕТ ТӨЗЕЛЭШЕ ҺӘМ БЮДЖЕТ ПРОЦЕССЫ ТУРЫНДА НИГЕЗЛӘМӘ

I бүлек. ГОМУМИ НИГЕЗЛӘМӘЛӘР

1 нче маддә. Әлеге Нигезләмә белән көйләнгән хокукый мөнәсәбәтләр

Минзэлә муниципаль районында бюджет төзелеше һәм бюджет процессы турындагы әлеге Нигезләмә Россия Федерациясе Конституциясенә, Россия Федерациясе Бюджет кодексына, Россия Федерациясе Салым кодексына, Минзэлә муниципаль районы Уставына (алга таба - район) ярашлы рәвештә район бюджетын төзү, карау, раслау, үтәү һәм аның үтәлешен контрольдә тоту барышында бюджет хокук мөнәсәбәтләре субъектлары арасында барлыкка килә торган бюджет хокукый мөнәсәбәтләрен жайга сала, шулай ук муниципаль бурычларны гамәлгә ашыру һәм районның муниципаль Бурычын Идарә итү процессында.

2 нче маддә. Районда бюджет хокук мөнәсәбәтләрен гамәлгә ашыруның хокукый нигезләре

Районның бюджет хокукый мөнәсәбәтләре Россия Федерациясе Бюджет кодексы, Татарстан Республикасы Бюджет кодексы, әлеге Нигезләмә, Россия Федерациясе бюджет законнарының башка актлары нигезендә гамәлгә ашырыла.

3 нче маддә . Бу Нигезләмәдә кулланыла торган төшенчәләр һәм терминнар

Әлеге Нигезләмәдә кулланыла торган төшенчәләр һәм терминнар Россия Федерациясе Бюджет кодексы белән билгеләнгән мәгънәдә кулланыла.

4 нче маддә . Район бюджетының хокукый формасы

«Минзэлә муниципаль районы» муниципаль берәмлеге бюджеты (алга таба - район бюджеты) Татарстан Республикасы Минзэлә муниципаль районы Советы (алга таба - район Советы) карары формасында эшләнә һәм раслана.

Район бюджеты чираттагы финанс елына һәм план чорына өч елга төзелә һәм раслана.

Район бюджеты проекты формалаштыру Россия Федерациясе Бюджет кодексына һәм аның таләпләрен үтәп кабул ителә торган әлеге Нигезләмәгә ярашлы рәвештә Минзэлә муниципаль районы Башкарма комитеты (алга таба - район Башкарма комитеты) билгеләгән тәртиптә башкарыла.

5 нче маддә. Районда Россия Федерациясе бюджет классификациясен куллану

1. Районның бюджет вәкаләтләренә район бюджетына караган өлештә Россия Федерациясе бюджет классификациясен куллану тәртибен билгеләү, детальләштерү һәм билгеләү керә.

2. Районның финанс-бюджет Палатасы районның жирле үзидарә органнары һәм (яки) аларның карамагындагы казна учреждениеләре булган керем төрләре буенча төрчәләр кодлары исемлеген раслый.

3. Районның финанс-бюджет палатасы район бюджеты чыгымнарының максатчан статьялары исемлеген һәм кодларын билгели.

Район бюджеты чыгымнарының максатчан статьялары исемлеген һәм кодларын билгеләү тәртибе, аларны финанс белән тәмин итү бюджетара субсидияләр, субвенцияләр һәм район бюджетыннан бирелә торган максатчан билгеләнешкә ия булган башка бюджетара трансфертлар хисабына башкарыла, районның финанс-бюджет палатасы тарафыннан билгеләнә.

6 нчы маддә . Бюджет процессы принциплары

Төбәктә бюджет процессы Россия Федерациясенең Бюджет кодексы белән билгеләнгән Россия Федерациясенең бюджет системасы принципларына нигезләнә:

- Россия Федерациясенең бюджет системасының бердәмлеге;
- Россия Федерациясе бюджет системасы бюджетлары арасында керемнәрне, чыгымнарны һәм бюджет дефицитларын финанслау чыганакларын аеру;
  - бюджетларның мөстәкыйльлеге;
  - керемнәрне, чыгымнарны һәм бюджет дефицитларын финанслау чыганакларын тупландыру;
- район бюджетының баланслылыгы;
- бюджет акчаларын куллануның нәтижәлелеге;
- бюджет чыгымнарын гомуми (гомуми) каплау;
- ачык(ачыклык);
- район бюджетының дәрәжәлеге;
- бюджет акчаларының адреслылыгы һәм максатчан характеры;
- бюджет чыгымнары ведомствосы карамагында;
- касса бердәмлеге

7 нче маддә. Районда бюджет процессының төп этаплары

Районда бюджет процессы түбәндәге этапларны үз эченә ала:

- Чираттагы финанс елына һәм план чорына районның социаль-иқтисади үсеш фаразларын, Чираттагы финанс елына һәм план чорына бюджет һәм салым сәясәтенең төп юнәлешләрен эшләү;
- район бюджеты проектын төзү;
- район бюджетын карау һәм раслау;
- район бюджеты үтәлеше;
- район бюджеты турындагы карарга үзгәрешләр һәм өстәмәләр керту;
- район бюджеты үтәлеше турындагы хисапны раслау;
- муниципаль финанс контролен гамәлгә ашыру.

Финанс елы календарь елына туры килә һәм 1 гыйнвардан 31 декабрьгә кадәр дәвам итә.

8 нче маддә. Районда бюджет процессында катнашучылар

Районда бюджет процессында катнашучылар булып:

- Минзәлә муниципаль районы Советы;
- Минзәлә муниципаль районы башлыгы;
- Минзәлә муниципаль районы башкарма комитеты;
- Минзәлә муниципаль районының финанс-бюджет палатасы;
- Минзәлә муниципаль районының Контроль-хисап палатасы;
- Минзәлә муниципаль районы Мөлкәт һәм жир мөнәсәбәтләре палатасы;
- бюджет акчаларының баш идарәчеләре;
- бюджет акчаларын бүлүчеләр;
- бюджет акчаларын алуучылар;
- бюджет керемнәренә Баш администраторлары (администраторлары) ;

бюджет дефицитын финанслау чыганакаларының Баш администраторлары (администраторлары).

9 нчы маддә. Бюджет процессында катнашучыларның бюджет вәкаләтләре

1. Минзәлә муниципаль районы Советы район бюджетын һәм аның үтәләше турындагы хисапны карый һәм раслый, үз утырышларында, комитетлар, комиссияләр, Минзәлә муниципаль районы Советы үткәргән тыңлаулар барышында һәм депутат сораулары белән бәйлә рәвештә район бюджеты үтәләшенең аерым мәсьәләләрен карау барышында контрольлек итә, Тышкы муниципаль финанс контроле органнарының хокукый статусын формалаштыра һәм билгели, башкаларын гамәлгә ашыра Россия Федерациясә Бюджет кодексына ярашлы вәкаләтләр, «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрәндәге 131-ФЗ номерлы Федераль закон, «Россия Федерациясә субъектларының һәм муниципаль берәмлекләренең контроль-хисап органнарын оештыруның һәм эшчәнлегенең гомуми принциплары турында» 2011 елның 7 февраләндәге 6-ФЗ номерлы Федераль закон, Россия Федерациясенәң башка норматив хокукый актлары, Татарстан Республикасы Минзәлә муниципаль районы Уставы, әлегә Нигезләмә.

Минзәлә муниципаль районы Советына Россия Федерациясә Конституциясә, Россия Федерациясә Бюджет кодексы, Россия Федерациясенәң һәм Татарстан Республикасының башка норматив хокукый актлары белән билгеләнгән бюджет мәсьәләләре буенча аның компетенциясә чикләрендә аның вәкаләтләрен тәмин итү өчен Минзәлә муниципаль районы Башкарма комитеты тарафыннан барлык кирәкле мәгълүмат биреләргә тиеш.

2. Минзәлә муниципаль районы башкарма комитеты район бюджеты проектын төзүне тәмин итә, аны кирәкле документлар һәм материаллар белән Минзәлә муниципаль районы Советына раслау өчен кертә, бюджетара трансфертларны бүлү методикаларын һәм (яки) бирү тәртибен эшли һәм раслый, район бюджеты үтәләшен һәм бюджет хисабын төзүне тәмин итә, Минзәлә муниципаль районы Советына раслау өчен район бюджеты үтәләше турында хисап бирә, Муниципаль бурыч белән идарә итү, башка вәкаләтләренә гамәлгә ашыра, Россия Федерациясә Бюджет кодексы, әлегә Нигезләмә һәм (яки) аларга ярашлы рәвештә кабул ителә торган бюджет хокук мөнәсәбәтләрен көйләүче муниципаль хокукый актлар белән билгеләнгән.

3. Районның финанс-бюджет палатасы район бюджеты проектын төзи, аны Минзәлә муниципаль районы Советына кертү өчен кирәкле документлар һәм материаллар белән тәкъдим итә, район бюджеты үтәләшен оештыра, бюджет хисапларын төзү тәртибен билгели, Россия Федерациясә Бюджет кодексы, әлегә Нигезләмә һәм (яки) аларга ярашлы рәвештә кабул ителә торган муниципаль хокукый актлар белән билгеләнгән башка бюджет вәкаләтләренә гамәлгә ашыра бюджет хокук мөнәсәбәтләре.

4. Районның контроль-хисап палатасы Россия Федерациясә Бюджет кодексында билгеләнгән бюджет вәкаләтләрен, шулай ук:

бюджет акчаларын куллануның экономияләлеген һәм нәтижәләлеген билгеләүгә юнәлдерелгән нәтижәлелек аудитына;

район бюджеты турында карарлар проектларын, Россия Федерациясә бюджет законнарының башка норматив хокукый актларын, шул исәптән район бюджеты күрсәткечләренең (параметрларының һәм характеристикаларының) нигезләгән экспертизалау;

муниципаль программаларга экспертиза;

бюджет процессын анализлау һәм мониторинглау, бюджет үтәлеше турындагы хисап буенча тикшерүләр һәм нәтижәләр эзерләү, шулай ук бюджет процессында ачыкланган тайпылышларны бетерү һәм аны камилләштерү буенча тәкъдимнәр эзерләү буенча; баш администраторларның бюджет акчаларын эчке финанс контролен һәм эчке финанс аудитын гамәлгә ашыруны камилләштерү буенча тәкъдимнәр эзерләү;

«Россия Федерациясе субъектларының һәм муниципаль берәмлекләренең контроль-хисап органнарын оештыруның һәм эшчәнлегенең гомуми принциплары турында» 2011 елның 7 февралендәге 6-ФЗ номерлы Федераль закон һәм район Советының 14.12.2011 елның 14-7 номерлы карары белән расланган «контроль-хисап палатасы турында Нигезләмә» белән билгеләнгән башка мәсьәләләргә.

Районның Контроль-хисап палатасының элекке пунктта каралган бюджет вәкаләтләре «Россия Федерациясе субъектларының һәм муниципаль берәмлекләренең контроль-хисап органнарын оештыруның һәм эшчәнлегенең гомуми принциплары турында " 2011 елның 7 февралендәге 6-ФЗ номерлы Федераль закон белән билгеләнгән нигезләмәләренә үтәп гамәлгә ашырыла.

5. Бюджет акчаларының Баш идарәчесе:

бюджет акчаларын аның расланган бюджет ассигнованиеләре һәм бюджет йөкләмәләре лимитларына ярашлы рәвештә куллануның нәтижәлелеген, адреслылыгын һәм максатчан характерын тәмин итә;

аңа буйсынган идарәчеләр һәм бюджет акчаларын алучылар исемлеген төзи;

бюджет йөкләмәләре һәм бюджет ассигнованиеләре чикләрендә үтәлгә тиешле чыгым йөкләмәләре реестрын алып бара;

бюджетның тиешле чыгымнарын планлаштыруны гамәлгә ашыра, бюджет ассигнованиеләрен нигезли;

бюджет язуын төзи, раслый һәм алып бара, бюджет ассигнованиеләрен, бюджет йөкләмәләре лимитларын ведомство карамагындагы идарәчеләр һәм бюджет акчаларын алучылар буенча бүлеп бирә һәм бюджетның тиешле өлешен үти;

бюджет йөкләмәләре лимитларын Формалаштыру һәм үзгәртү буенча тәкъдимнәр кертә;

бюджетның жыйнама рәсемен Формалаштыру һәм үзгәртү буенча тәкъдимнәр кертә;

ведомство карамагындагы бюджет акчаларын алучыларның бюджет сметаларын раслау тәртибен билгели;

муниципаль биремнәрнең үтәлешен формалаштыра, раслый һәм контрольдә тотат;

максатчан билгеләнештәге бюджетара субсидияләрен, субвенцияләрен һәм башка бюджетара трансфертларны, шулай ук Россия Федерациясе Бюджет кодексы белән билгеләнгән башка субсидияләрен һәм бюджет инвестицияләрен, аларны биргәндә билгеләнгән шартларны, максатларны һәм тәртипне үтәүне тәмин итә;

бюджет акчаларының баш идарәчесенең бюджет Хисабын формалаштыра;

муниципаль берәмлек исемнән аңа буйсынган бюджет акчаларын алучыларның акчалата йөкләмәләре буенча җавап бирә;

Россия Федерациясе Бюджет кодексында, элекке Нигезләмәдә һәм аларга ярашлы рәвештә кабул ителә торган бюджет хокук мөнәсәбәтләрен көйләүче муниципаль хокукый актларда билгеләнгән башка бюджет вәкаләтләрен гамәлгә ашыра.

6. Бюджет акчаларын бүлүче:

учреждениеләрен, оешмаларның тиешле чыгымнарын планлаштыруны гамәлгә ашыра;

бюджет ассигнованиеларен, ведомство карамагындагы идарәчеләр һәм (яки) бюджет акчаларын алучылар буенча бюджет йөкләмәләре лимитларын бүлеп бирә һәм район бюджетының тиешле өлешен үти;

бюджет акчаларының баш идарәчесенә бюджет рәсемен Формалаштыру һәм үзгәртү буенча тәкъдимнәр кертә;

максатчан билгеләнештәге бюджетара субсидияларне, субвенцияларне һәм башка бюджетара трансфертларны, шулай ук Россия Федерациясе Бюджет кодексы, әлеге Нигезләмә, аларны биргәндә билгеләнгән шартлар, максатлар һәм тәртип белән билгеләнгән башка субсидияларне һәм бюджет инвестицияларен алучыларның үтәвен тәмин итә;

бюджет акчаларының тиешле Баш идарәчесе билгеләгән очракта һәм тәртиптә бюджет акчаларының баш идарәчесенә аерым бюджет вәкаләтларен гамәлгә ашыра.

7. Бюджет акчаларын алучы түбәндәге бюджет вәкаләтларенә ия:

бюджет сметасын төзи һәм башкара;

Бюджет йөкләмәларен һәм (яки) бюджет ассигнованиеләренәң житкерелгән лимитлары чикләрендә бюджет йөкләмәларен кабул итә һәм (яки) үти;

нәтижелелекне, аңа каралган бюджет ассигнованиеләрен куллануның максатчан характерын тәмин итә;

бюджет акчаларын тиешле баш идарәчегә (идарәчегә) бюджет язуын үзгәртү буенча тәкъдимнәр кертә;

бюджет хисабын алып бара (бюджет хисабын алып баруны тәмин итә);

бюджет Хисабын формалаштыра (бюджет хисабын формалаштыруны тәмин итә) һәм бюджет акчаларын алучының бюджет хисабын бюджет акчаларының тиешле баш идарәчесенә (идарәчесенә) тапшыра;

Россия Федерациясе Бюджет кодексы, әлеге Нигезләмә һәм аларга ярашлы рәвештә кабул ителгән бюджет хокук мөнәсәбәтларен көйләүче муниципаль хокукый актлар белән билгеләнгән башка вәкаләтларне башкара.

8. Район бюджеты керемнәренәң баш администраторы:

аңа буйсынган бюджет керемнәре администраторлары исемлеген төзи;

касса планын төзү һәм алып бару өчен мәгълүмат бирә;

район бюджеты керемнәре баш администраторының бюджет Хисабын формалаштыра һәм тәкъдим итә;

Россия Федерациясе Бюджет кодексында, әлеге Нигезләмәдә һәм аларга ярашлы рәвештә кабул ителә торган бюджет хокук мөнәсәбәтларен көйләүче муниципаль хокукый актларда билгеләнгән башка бюджет вәкаләтларен гамәлгә ашыра.

9. Район бюджеты дефицитын финанслау чыганаclarының баш администраторы:

район бюджеты дефицитын финанслау чыганаclarы администраторлары исемлеген төзи;

район бюджеты дефицитын финанслау чыганаclarы буенча керемнәренә һәм түләүләренә планлаштыруны (фаразлауны) гамәлгә ашыра;

район бюджеты дефицитын финанслау чыганаclarын түләү өчен аның карамагына бүлеп бирелгән ассигнованиеләрне куллануның адреслылыгын һәм максатчан характерын тәмин итә;

район бюджеты дефицитын финанслау чыганаclarының ведомство карамагындагы администраторлары буенча бюджет ассигнованиеләрен бүлеп бирә һәм район бюджетының тиешле өлешен башкара;

район бюджеты дефицитын финанслау чыганакалары баш администраторының бюджет Хисабын формалаштыра.

10. Район бюджеты акчаларының Баш идарәчесе (идарәчесе), район бюджеты керемнәренә баш администраторы (администраторы), эчке финанс контролен һәм эчке финанс аудитын гамәлгә ашыру буенча район бюджеты дефицитын финанслау чыганакаларының баш администраторы (администраторы) бюджет вәкаләтләре Россия Федерациясе Бюджет кодексына ярашлы рәвештә билгеләнә.

10 нчы маддә. Район бюджеты керемнәре

Район бюджеты керемнәре Россия Федерациясенә бюджет законнарына, Россия Федерациясенә Салымнар һәм жыемнар турында законнарына һәм башка мәжбүри түләүләр турында законнарга ярашлы рәвештә формалаштырыла.

11 нче маддә. Район бюджеты чыгымнары

Район бюджеты чыгымнарын формалаштыру Россия Федерациясе законнары белән билгеләнгән дәүләт хакимияте федераль органнары, Россия Федерациясе субъектлары дәүләт хакимияте органнары һәм жирле үзидарә органнары вәкаләтләрен чикләү белән бәйле чыгым йөкләмәләре нигезендә башкарыла, аларны үтәү Россия Федерациясе законнары нигезендә чираттагы финанс елында һәм план чорында «Минзәлә муниципаль районы» муниципаль берәмлеге бюджеты акчалары хисабына башкарылырга тиеш.

12 нче маддә. Резерв фонды

Район бюджетының чыгым өлешендә район Башкарма комитетының Резерв фондын булдыру күздә тотыла.

Район Башкарма комитетының Резерв фонды күләме бюджет турында карар белән билгеләнә һәм карар белән расланган чыгымнарның гомуми күләменә 3 процентыннан артмаска тиеш.

Резерв фонды акчаларын куллану тәртибе район Башкарма комитеты тарафыннан раслана.

13 нче маддә. Муниципаль ихтыяжлар өчен товарлар китерүгә, эшләр башкаруга, хезмәтләр күрсәтүгә заказлар урнаштыру

1. Муниципаль ихтыяжлар өчен товарлар китерүгә, эшләр башкаруга, хезмәтләр күрсәтүгә заказлар урнаштыру Россия Федерациясенә дәүләт һәм муниципаль ихтыяжлар өчен заказлар урнаштыру турындагы законнарына ярашлы рәвештә башкарыла.

2. Муниципаль контрактлар Россия Федерациясе Бюджет кодексының 72 статьясының 3 пункттында билгеләнгән очраклардан тыш, бюджет йөкләмәләре лимитлары чикләрендә төзелә һәм түләнә.

14 нче маддә. Чыгым йөкләмәләре реестры

1. Районның финанс-бюджет палатасы чыгым йөкләмәләре реестрын алып барырга тиеш.

2. Районның чыгым йөкләмәләре реестры район Башкарма комитеты билгеләгән тәртиптә алып барыла.

3. Районның чыгым йөкләмәләре реестры районның финанс-бюджет палатасы тарафыннан Татарстан Республикасы Финанс министрлыгына Татарстан Республикасы Финанс министрлыгы билгеләгән тәртиптә тапшырыла.

15 нче маддә. Район бюджеты дефициты

1. Чираттагы финанс елына һәм план чорының һәр елына район бюджеты дефициты әлеге статьяның 2 пунктында билгеләнгән чикләүләрне үтәп, район бюджеты турында карар белән билгеләнә.

2. Район бюджеты дефициты түләүсез керемнәрнең һәм (яки) салым керемнәренәң расланган күләмен исәпкә алмыйча, жирле бюджет керемнәренәң расланган гомуми еллык күләменәң 10 процентыннан артмаска тиеш.

Россия Федерациясә Бюджет кодексының 136 статьясындагы 4 пунктында каралган чаралар районга карата гамәлгә ашырылган очракта, район бюджеты дефициты, өстәмә нормативлар буенча түләүсез керемнәрнең һәм (яки) салым керемнәренәң расланган күләмен исәпкә алмыйча, район бюджетының расланган гомуми еллык керемнәренәң 5 процентыннан артмаска тиеш.

Район бюджеты турында Совет карары белән район милкендәге акцияләргә сатудан һәм капиталда катнашуның башка формаларыннан кергән акчалар бюджеты дефицитын финанслау чыганакалары составында расланган һәм (яки) район бюджеты акчаларын исәпкә алу буенча счетларда калган акчаларны киметү очрагында район бюджеты дефициты әлеге пунктта билгеләнгән чикләүләрне, күрсәтелгән керемнәр суммалары чикләрендә һәм район бюджеты акчаларын исәпкә алу буенча счетларда.

3. Район бюджеты дефициты, район бюджеты үтәләше турында еллык хисап мәгълүматлары буенча, әлеге статьяның 2 пунктында билгеләнгән чикләүләргә туры килергә тиеш.

4. 2017 елның 1 гыйнварына кадәр, район бюджеты дефицитын финанслау чыганакалары составында район бюджеты дефицитын финанслау чыганакалары составында район бюджетына Россия Федерациясә бюджет системасының башка бюджетлары тарафыннан бирелгән алынган һәм түләнгән бюджет кредитлары арасындагы аерма расланган очракта, район бюджеты дефициты әлеге статьяның 2 пунктында күрсәтелгән аерма чикләрендә билгеләнгән чикләүләрне арттырырга мөмкин.

16 нчы маддә. Район бюджеты дефицитын финанслау чыганакалары

Район бюджеты дефицитын эчке финанслау чыганакалары составына:

Россия Федерациясә валютасында номиналь бәясә күрсәтелгән муниципаль кыйммәтле кәгазьләргә урнаштырудан кергән акчалар һәм аларны түлөгә юнәлдерелгән акчалар арасындагы аерма;

Россия Федерациясә валютасында жәлеп ителгән һәм түләнгән район кредитлары арасындагы аерма;

Россия Федерациясә бюджет системасының башка бюджетлары тарафыннан район бюджетына бирелгән бюджет кредитлары белән Россия Федерациясә валютасында жәлеп ителгән һәм түләнгән район арасындагы аерма;

тиешле финанс елы дәвамында жирле бюджет акчаларын исәпкә алу буенча счетларда акча калдыкларын үзгәртү;

жирле бюджет дефицитын эчке финанслауның башка чыганакалары.

Район бюджеты дефицитын эчке финанслауның башка чыганакалары составына:

район милкендәге акцияләргә һәм капиталда катнашуның башка формаларын сатудан кергән акчалар;

район бюджеты акчалары буенча курс аермасы;

эгәр муниципаль гарантияләрне үтәү гарантның принципалга регресс таләпләре хокукын барлыкка китерүенә китерә яки бенефициарның принципалга таләпләре хокукларын гарантка биру белән бәйлә булса, Россия Федерациясә валютасында район гарантияләрен үтәүгә юнәлтелгән акчалар күләме;

Россия Федерациясә валютасында районның башка бурыч йөкләмәләрен түләүгә юнәлтелгән акчалар күләме;

район бюджетыннан юридик затларга бирелгән бюджет кредитларын кире кайтарудан алынган акчалар һәм район бюджетыннан юридик затларга Россия Федерациясә валютасында бирелгән бюджет кредитлары суммасы арасындагы аерма;

район бюджетыннан Россия Федерациясә бюджет системасының башка бюджетларына бирелгән бюджет кредитларын кайтарудан алынган акчалар һәм район бюджетыннан Россия Федерациясә бюджет системасының башка бюджетларына Россия Федерациясә валютасында бирелгән бюджет кредитлары суммасы арасындагы аерма;

район бюджеты акчаларын исәпкә алу буенча бердәм счеттан күчерелгән акчалар һәм район бюджеты акчаларын исәпкә алу буенча бердәм счетка күчерелгән акчалар арасындагы аерма, район бюджеты акчаларын исәпкә алу буенча бердәм счетта калган акчаларны идарә итү буенча операцияләр үткәргәндә.

Агымдагы финанс елы башына муниципаль юл фондының хисап финанс елында кулланылмаган бюджет ассигнованиеләре күләмендә район бюджеты акчаларының калдыклары агымдагы финанс елында муниципаль юл фондының бюджет ассигнованиеләрен арттыруга, шулай ук район Советының хокукый акты белән билгеләнгән күләмдә агымдагы финанс елында вакытлыча касса аермаларын каплауга һәм арттыруга юнәлдерелгә мөмкин товарлар китерүгә, эшләр башкаруга, хезмәт күрсәтүгә район исемненнән төзелгән муниципаль контрактлар өчен түләүгә бюджет ассигнованиеләре, әлегә муниципаль контрактлар шартлары нигезендә хисап финанс елында түләнергә тиешле, финанс хисап елында субсидияләр алучыларның акчалата йөкләмәләрен түләү өчен кирәкле сумма чикләрендә, финанс тәмин ителешә чыганагы күрсәтелгән субсидияләр булган юридик затларга субсидияләр бирүгә бюджет ассигнованиеләре, файдаланылмаганнарның калдыгы суммасыннан артмаган күләмдә күрсәтелгән максатларга бюджет ассигнованиеләре, район бюджеты турында карарда каралган очракларда.

Район бюджетының бердәм счетында калган акчаларны идарә итү буенча операцияләр составына район оештыручысы булган оешмаларның акчаларын жәлеп итү һәм кире кайтару керә, аларның шәхси счетлары Россия Федерациясә законнарына ярашлы рәвештә районның финанс-бюджет палатасында ачыла.

Район бюджеты дефицитын тышкы финанслау чыганаклары составына:

Россия Федерациясеннән чит ил валютасында жәлеп ителгән һәм максатчан чит ил кредитларын куллану кысаларында район тарафыннан түләнгән бюджет кредитлары арасындагы аерма;

Россия Федерациясенә максатчан чит ил кредитларын куллану кысаларында чит ил валютасында районның муниципаль гарантияләрен үтәүгә юнәлтелгән акчалар күләме, эгәр гарантның муниципаль гарантияләрне үтәвә гарантның принципалга регресс таләпләре хокукын барлыкка китерүгә китерә икән».

17 нче маддә . Районның муниципаль бурычы структурасы

Районның бурыч йөкләмәләре:

- 1) районның кыйммәтле кәгазьләренә (муниципаль кыйммәтле кәгазьләргә);
- 2) Россия Федерациясе бюджет системасының башка бюджетларыннан жирле бюджетка Россия Федерациясе валютасында жәлеп ителгән бюджет кредитларына;
- 3) максатчан чит ил кредитларын куллану кысаларында Россия Федерациясеннән чит ил валютасында жәлеп ителгән бюджет кредитларына;
- 4) район тарафыннан Россия Федерациясе валютасындагы кредит оешмаларыннан жәлеп ителгән кредитларга;
- 5) Россия Федерациясе валютасында күрсәтелгән район гарантияләренә (муниципаль гарантияләргә);
- 6) максатчан чит ил кредитларын куллану кысаларында Россия Федерациясенә чит ил валютасында бирелгән муниципаль гарантияләргә;
- 7) Россия Федерациясе Бюджет кодексы гамәлгә кертелгәнче барлыкка килгән һәм муниципаль бурычка кертелгән башка бурыч йөкләмәләренә.

Муниципаль бурыч күләменә:

- 1) муниципаль кыйммәтле кәгазьләр буенча бурычның номиналь суммасы;
- 2) Россия Федерациясе бюджет системасының башка бюджетларыннан жирле бюджетка жәлеп ителгән бюджет кредитлары буенча төп бурыч күләме;
- 3) районның кредит оешмаларыннан жәлеп ителгән кредитлар буенча төп бурычы күләме;
- 4) муниципаль гарантияләр буенча йөкләмәләр күләме;
- 5) районның башка түләнмәгән бурыч йөкләмәләре күләме.

Муниципаль эчке бурыч күләменә:

- 1) Россия Федерациясе валютасында күрсәтелгән йөкләмәләр буенча муниципаль кыйммәтле кәгазьләр буенча бурычның номиналь суммасы;
- 2) Россия Федерациясе бюджет системасының башка бюджетларыннан жирле бюджетка жәлеп ителгән бюджет кредитлары буенча төп бурыч күләме, аның буенча йөкләмәләр Россия Федерациясе валютасында күрсәтелгән;
- 3) Россия Федерациясе валютасында күрсәтелгән йөкләмәләр буенча кредит оешмаларыннан район тарафыннан жәлеп ителгән кредитлар буенча төп бурыч күләме;
- 4) Россия Федерациясе валютасында күрсәтелгән муниципаль гарантияләр буенча йөкләмәләр күләме;
- 5) Россия Федерациясе валютасында районның башка түләнмәгән бурыч йөкләмәләре күләме.

Муниципаль тышкы бурыч күләменә:

- 1) максатчан чит ил кредитларын куллану кысаларында Россия Федерациясеннән район тарафыннан жәлеп ителгән чит ил валютасындагы бюджет кредитлары буенча төп бурыч күләме;
  - 2) максатчан чит ил кредитларын куллану кысаларында район тарафыннан чит ил валютасында бирелгән муниципаль гарантияләр буенча йөкләмәләр күләме.
- Районның бурыч йөкләмәләре кыска вакытлы (бер елдан азрак), уртача сроклы (бер елдан биш елга кадәр) һәм озак вакытлы (биш елдан 10 елга кадәр) булырга мөмкин.»;

18 нче маддә. Россия Федерациясе валютасында күрсәтелгән районның бурыч йөкләмәләрен туктату һәм аларны муниципаль бурычтан алу

1. Әгәр Россия Федерациясе валютасында күрсәтелгән муниципаль бурыч йөкләмәсе муниципаль бурыч йөкләмәсе шартларында каралган түләү датасыннан соң киләсе датадан өч ел дәвамында түләнмәсә (кредитор тарафыннан билгеләнгән йөкләмәләр һәм гамәлдәге районның муниципаль хокукый актлары тарафыннан башкарылмаган), күрсәтелгән бурыч тулысынча туктатылган дип санала һәм муниципаль бурычтан, әгәр муниципаль бурычларда башкасы каралмаган булса, исәптән чыгарыла район вәкилләккә органының хокукый актлары белән.

Районның муниципаль гарантияләр буенча бурыч йөкләмәләре Россия Федерациясе валютасында муниципаль гарантияләргә туктату нигезе булган вакыйгалар (шартлар) башланганда тулысынча туктатылган дип санала һәм күрсәтелгән вакыйгалар (шартлар) башлануға (һөжүм турында мәгълүмат алуға) муниципаль бурычтан төшерелә.

2. Жирле хакимият әлегә статьяның 1 пунктының беренче абзацында күрсәтелгән сроклар тәмамлангандан соң, Россия Федерациясе валютасында күрсәтелгән муниципаль бурыч йөкләмәләрен муниципаль бурычтан төшереп калдыру турында муниципаль хокукый акт чыгара.

3. Муниципаль бурычтан алу Россия Федерациясе валютасында күрсәтелгән исәптән чыгарыла торган муниципаль бурыч йөкләмәләре төрләре буенча муниципаль бурыч күләмен жирле бюджет дефицитын финанслау чыганакларында исәптән чыгару суммаларын күрсәтмичә, аларны исәптән чыгару суммасына киметү юлы белән башкарыла.

4. Әлегә статьяның 1 пунктының беренче абзацының, 2 һәм 3 пунктларының гамәлдә булуы кредит килешүләре буенча йөкләмәләргә, Россия Федерациясе, Россия Федерациясе субъектлары һәм башка муниципаль берәмлекләр алдындагы муниципаль бурыч йөкләмәләренә кагылмый.

5. Реструктуризацияләнгән, шулай ук түләнгән (сатып алынган) муниципаль бурыч йөкләмәләрен муниципаль бурычтан алу Россия Федерациясе Бюджет кодексының 105 һәм 113 статьялары нигезләмәләрен исәпкә алып башкарыла.

6. Муниципаль кыйммәтле кәгазьләр чыгарылышлары, аларны эмиссияләү шартларына ярашлы рәвештә, аларны тулысынча эмиссияләгән орган тарафыннан сатып алынган (алмашу нәтижәсендә яки Россия Федерациясе законнарында каралган башка операцияләр нәтижәсендә алынган), күрсәтелгән орган карары буенча вакытыннан алда түләнгән дип танылырга мөмкин.

Муниципаль кыйммәтле кәгазьләр эмитенты сатып алынган (алмашу нәтижәсендә яки Россия Федерациясе законнарында каралган башка операцияләр нәтижәсендә алынган) муниципаль кыйммәтле кәгазьләр буенча йөкләмәләргә түләнгән дип танырга хокуклы.

19 нчы маддә. Муниципаль бурычлар

1. Районның муниципаль эчке заемнары дип муниципаль кыйммәтле кәгазьләргә урнаштыру юлы белән һәм Россия Федерациясе бюджет системасының башка бюджетларыннан һәм кредит оешмаларыннан кредитлар рәвешендә район исеменнән жирле бюджетка заем акчаларын жәлеп итү аңлатыла.

2. Районның муниципаль тышкы заимствованияләргә дип, Россия Федерациясе тарафыннан максатчан чит ил кредитларын куллану кысаларында, район исеменнән федераль бюджеттан жирле бюджетка кредитлар жәлеп итү аңлатыла, алар буенча

районның Россия Федерациясе алдында чит ил валютасында күрсәтелгән бурыч йөкләмәләре барлыкка килә.

3. Муниципаль тышкы бурычлар Чираттагы финанс елына һәм план чорына Россия Федерациясенең Дәүләт тышкы бурычлары программасына кертелгән проектларны финанслау максатларында башкарыла.

4. Муниципаль заимствованиеләре район исеменнән Россия Федерациясе Бюджет кодексына һәм район уставына ярашлы рәвештә гамәлгә ашыру хокукы жирле администрациягә (районның башкарма-идарә итү органына) карый.

5. Муниципаль кыйммәтле кәгазьләре урнаштыру түбәндәге шартларны үтәп район тарафыннан башкарыла:

1) районның бурыч йөкләмәләре буенча вакытыннан алда бурыч булмау;

2) район Россия Федерациясе Хөкүмәте билгеләгән дәрәжәдән түбән булмаган кредит рейтингы алган, рейтинг гамәлләрен гамәлгә ашыручы бер яки берничә юридик заттан, аларның исемлеге Россия Федерациясе Хөкүмәте тарафыннан билгеләнә.

6. Район, Россия Федерациясе Бюджет кодексының 1071 статьясы һәм Татарстан Республикасы Бюджет кодексының 311 статьясы нигезендә бурыч тотрыклылыгының уртача дәрәжәсе булган заемчылар төркеменә кертелгән очракта, муниципаль заем алуларны гамәлгә ашырырга, районның бурыч тотрыклылыгы күрсәткечләренең 5 пункттында каралган күләмнәренә артуына китерә торган күләмнәрдә муниципаль гарантияләр бирергә хокуклы түгел 1071 Россия Федерациясе Бюджет кодексы, районны бурыч тотрыклылыгы түбән булган заемчылар төркеменә кертергә мөмкинлек бирүче дәрәжәләргә кадәр.

7. Район, Россия Федерациясе Бюджет кодексының 1071 статьясы һәм Татарстан Республикасы Бюджет кодексының 311 статьясы нигезендә бурыч тотрыклылыгының уртача дәрәжәсе булган заемчылар төркеменә кертелгән очракта, муниципаль заемнарны гамәлгә ашырырга, муниципаль гарантияләре Татарстан Республикасы Финанс министрлыгы белән муниципаль эчке һәм тышкы заем программалары, Чираттагы финанс елына муниципаль гарантияләр килешкән очракта гына бирергә хокуклы һәм план чоры (Чираттагы финанс елы), шулай ук күрсәтелгән программаларга үзгәрешләр.

8. Район, Россия Федерациясе Бюджет кодексының 1071 статьясы һәм Татарстан Республикасы Бюджет кодексының 311 статьясы нигезендә бурыч тотрыклылыгы түбән булган заемчылар төркеменә кертелгән очракта, муниципаль заемнарны гамәлгә ашырырга, районның бурыч тотрыклылыгы күрсәткечләренең 5 пункттында каралган күрсәткечләренә артуына китерә торган күләмнәрдә муниципаль гарантияләр бирергә хокуклы түгел 1071 Россия Федерациясе Бюджет кодексы.

9. Район, Россия Федерациясе Бюджет кодексының 1071 статьясы һәм Татарстан Республикасы Бюджет кодексының 311 статьясы нигезендә бурыч тотрыклылыгы түбән булган заемчылар төркеменә кертелгән очракта, муниципаль эчке заемнарны кредит оешмаларыннан кредитлар рәвешендә һәм районның кыйммәтле кәгазьләрен урнаштыру юлы белән районның бурыч йөкләмәләрен рефинанслау максатларында гына, шулай ук районның түләү сәләтен торгызу планы кысаларында Россия Федерациясе бюджет системасының башка бюджетларыннан бирелгән максатчан бюджет кредитлары формасына, Россия Федерациясе Бюджет кодексының 1071 статьясының 9 пункттында һәм Татарстан Республикасы Бюджет кодексының 311 статьясының 7 пункттында каралган.

10. Район, Россия Федерациясе Бюджет кодексының 1071 статьясы һәм Татарстан Республикасы Бюджет кодексының 311 статьясы нигезендә бурыч тотрыклылыгы түбән

булган заемчылар төркеменә кертелгән очракта, муниципаль тышкы заемнарны гамәлгә ашырырга һәм чит ил валютасында муниципаль гарантияләр бирергә хокуклы түгел.

11. Район, Россия Федерациясе Бюджет кодексының 1071 статьясы һәм Татарстан Республикасы Бюджет кодексының 311 статьясы нигезендә бурыч тотрыклылыгы түбән булган заемчылар төркеменә кертелгән очракта, муниципаль эчке заемнарны гамәлгә ашырырга, муниципаль эчке заем программаларын Татарстан Республикасы Финанс министрлыгы килештергән очракта гына Россия Федерациясе валютасында муниципаль гарантияләр бирергә хокуклы Россия Федерациясе валютасында Чираттагы финанс елына һәм план чорына (чираттагы финанс елына), шулай ук күрсәтелгән программаларга үзгәрешләр кертү.

12. Россия Федерациясе Бюджет кодексының 1071 мaddәсенә 9 пунктында каралган районның түләү сәләтен торгызу планы кысаларында бирелгән Россия Федерациясе бюджет системасының башка бюджетларыннан максатчан бюджет кредитлары буенча район йөкләмәләрен реструктуризацияләүне үткәрү рөхсәт ителми.»;

20 нче мaddә. Районның чит ил валютасында үзләштерү һәм гарантияләр биру үзенчәлекләре

1. Район Россия Федерациясеннән чит ил валютасында бурычка алуны гамәлгә ашырырга, Россия Федерациясенә өченче затлар йөкләмәләре буенча чит ил валютасында гарантияләрне Россия Федерациясе Бюджет кодексының 103 статьясындагы 25 пункты нигезләмәләрен исәпкә алып, жәлеп ителгән максатчан чит ил кредитлары акчаларын Россия Федерациясе файдалануы кысаларында гына бирергә хокуклы.

21 нче мaddә. Муниципаль бурычларның чик күләме

1. Тиешле финанс елына муниципаль бурычларны алуның чик күләме дип, тиешле финанс елына муниципаль эчке һәм тышкы бурычлар программалары буенча бюджетка жирле бюджетка акча жәлеп итүнең гомуми күләме аңлатыла.

2. Жирле бюджетка акча жәлеп итү күләме чираттагы финанс елына һәм план чорына (Чираттагы финанс елына) муниципаль эчке һәм тышкы бурычлар программалары белән билгеләнә, һәм тиешле финанс елында акча жәлеп итүнең гомуми суммасы жирле бюджет бюджеты дефицитын финанслауга юнәлтелгән акчаларның гомуми суммасыннан һәм тиешле финанс елына расланган районның бурыч йөкләмәләрен түләү күләменнән артмаска тиеш жирле бюджет турында карар белән, Россия Федерациясе Бюджет кодексының 103 һәм 104 статьялары нигезләмәләрен исәпкә алып.

3. Хисап финанс елында муниципаль берәмлекнең бурыч алуларының гомуми суммасы жирле бюджет дефицитын финанслауга юнәлтелгән акчаларның гомуми суммасыннан һәм максатчан билгеләнешкә ия Россия Федерациясе бюджет системасы бюджетларыннан бирелгән бюджетара трансфертлардан тулысынча файдаланмау сәбәпле хисап финанс елы ахырына барлыкка килгән калдыклар күләменә муниципаль берәмлекнең бурыч йөкләмәләрен түләү күләменнән артыграк булырга мөмкин, максатлы билгеләнүле юридик затлардан түләүсез керемнәр, жирле бюджетларга Россия Федерациясе субъектлары бюджетларының баланслы булуын тәмин итү чараларына ярдәм итү өчен, шулай ук хисап финанс елының соңгы эш көненнән соң жирле бюджетка кертелгән хисап

финанс елы керемнәре күләменә, шул исәптән йомгаклау әйләнешләрен үткәрү тәртибендә дотацияләр.

Хисап финанс елында районның бурыч алуларының гомуми суммасы жирле бюджет дефицитын финанслауга юнәлтелгән акчаларның гомуми суммасыннан һәм әлеге пунктның беренче абзацында каралган мөмкин булган артыклыкларны исәпкә алып, муниципаль берәмлекнең бурыч йөкләмәләрен түләү күләмнәреннән артып киткән очракта, ағымдагы финанс елының 1 гыйнварына барлыкка килгән жирле бюджет акчаларының күрсәтелгән суммадагы калдыклары буенча хисап финанс елы йомгаклары буенча артыклык Россия Федерациясе Бюджет кодексының 96 статьясында каралган максатларга юнәлдерелергә тиеш, ағымдагы финанс елына бурычларның чик күләме кими.

22 нче маддә. Муниципаль эчке һәм тышкы бурычның югары чикләре һәм районның бурыч тотрыклылыгы күрсәткечләренең чик кыйммәтләре

1. Жирле бюджет турында карар белән муниципаль эчке бурычның, муниципаль тышкы бурычның (районның чит ил валютасында йөкләмәләре булганда) Чираттагы финанс елынан соң киләсе елның 1 гыйнварына һәм һәр елга план чорына (Чираттагы финанс елынан соң киләсе елның 1 гыйнварына булган хәл буенча) югары чикләре билгеләнә, шул исәптән Россия Федерациясе валютасында муниципаль гарантияләр, муниципаль гарантияләр буенча бурычның югары чиге күрсәтелә. чит ил валютасында (районның чит ил валютасында муниципаль гарантияләр буенча йөкләмәләре булганда).

3. Муниципаль эчке бурычның, муниципаль тышкы бурычның югары чикләре (районның чит ил валютасында йөкләмәләре булганда) әлеге статьяның 4 һәм 5 пунктларында билгеләнгән чикләүләргә үтәгәндә билгеләнә.

4. Муниципаль бурыч күләме чираттагы финанс елына һәм план чорына (Чираттагы финанс елына) жирле бюджет турында карар белән расланган Жирле бюджет керемнәренә гомуми күләмнән, физик затлар керемнәренә салымнан өстәмә нормативлар буенча түләүсез керемнәренә һәм (яки) салым керемнәренә расланган күләмә исәпкә алмыйча, артмаска тиеш. Россия Федерациясе Бюджет кодексының 136 статьясындагы 4 пункттың каралган чаралар гамәлгә ашырыла торган район өчен бурыч күләме өстәмә нормативлар буенча түләүсез керемнәр һәм (яки) салым керемнәренә расланган күләмә исәпкә алмыйча, Чираттагы финанс елына һәм план чорына (Чираттагы финанс елына) жирле бюджет турында карар белән расланган Жирле бюджет керемнәренә 50 процентыннан артмаска тиеш физик затларның керемнәренә салымнан түләүләр.

5. Муниципаль бурычны хезмәтләндерүгә чыгымнар күләме түбәндәге таләпләргә үтәгәндә жирле бюджет турында карар белән раслана:

1) Чираттагы финанс елында һәм план чорында (Чираттагы финанс елында) муниципаль бурычка хезмәт күрсәтүгә чыгымнар күләме өлеше Чираттагы финанс елына һәм план чорына Татарстан Республикасы бюджеты турында Татарстан Республикасы законы яки Чираттагы финанс елына һәм план чорына (Чираттагы финанс елына) жирле бюджет турында карар белән расланган тиешле бюджет чыгымнарының гомуми күләмәнең 10 процентыннан артмаска тиеш, чыгымнар күләмнән тыш Россия Федерациясе бюджет системасы бюджетларыннан бирелә торган субвенцияләр сәхте;

2) Чираттагы финанс елына һәм чираттагы финанс елының 1 гыйнварына килеп чыккан муниципаль бурычны түләү һәм хезмэт күрсәтү буенча чираттагы финанс елында һәм план чорында (Чираттагы финанс елында) жирле бюджетның салым, салым булмаган керемнәренәң гомуми күләменәң һәм бюджет бюджетларыннан дотацияләренәң 20 процентыннан артмаса тиеш Россия Федерациясе системалары; күрсәтелгән нисбәтне исәпләгәндә бурыч йөкләмәләрен вакытыннан алда түләүгә юнәлтелгән түләүләр суммасы исәпкә алынмый.»;

23 нче маддә. Чит ил валютасында муниципаль гарантияләр программасы

1. Чит ил валютасындагы муниципаль гарантияләр программасы Чираттагы финанс елында һәм план чорында бирелә торган чит ил валютасындагы муниципаль гарантияләр исемлегеннән гыйбарәт, түбәндәге мәгълүматлар күрсәтелә:

1) гарантияләү юнәлешләре (максатлары) гарантияләүнең һәр юнәлеше (максатлары) буенча гарантияләр күләмен, категорияләрен (төркемнәрен) һәм (яки) принципальләренәң атамаларын күрсәтеп;

2) гарантияләр һәм алар тәэмин иткән йөкләмәләр буенча йөкләмәләр валютасы;

3) гарантияләренәң гомуми күләме;

4) гарантның принципларга регресс таләпләре хокукының булуы (булмавы) ;

5) гарантияләр бирү һәм үтәүнең башка шартлары.

2. Муниципаль гарантия муниципаль гарантия белән тәэмин ителгән йөкләмәләренә белдергән валютада бирелә һәм үтәлә.

3. Чит ил валютасындагы муниципаль гарантияләр программасы бюджет турында тиешле карарга кушымта булып тора.»;

24 нче маддә. Муниципаль тышкы бурычлар программасы

1. Чираттагы финанс елына һәм план чорына (Чираттагы финанс елына) муниципаль тышкы бурычлар программасы максатчан чит ил кредитларын куллану кысаларында чит ил валютасында федераль бюджеттан жирле бюджетка жәлеп ителә торган һәм (яки) Чираттагы финанс елында һәм план чорында (Чираттагы финанс елында) чит ил валютасында түләү торган бюджет кредитлары исемлегеннән гыйбарәт.

2. Муниципаль тышкы үзләштерүләр программасы белән:

1) максатчан чит ил кредитларын куллану кысаларында чираттагы финанс елында һәм план чорында (Чираттагы финанс елында) федераль бюджеттан чит ил валютасында жирле бюджетка жәлеп ителә торган бюджет кредитлары буенча барлыкка килә торган бурычларны түләү срокларына һәм жирле бюджетка акча жәлеп итү күләме;

2) максатчан чит ил кредитларын куллану кысаларында федераль бюджеттан чит ил валютасында жирле бюджетка жәлеп ителгән бюджет кредитлары буенча барлыкка килгән Чираттагы финанс елында һәм план чорында (Чираттагы финанс елында) районның бурыч йөкләмәләрен түләү күләме.

3. Чираттагы финанс елына һәм план чорына (Чираттагы финанс елына) муниципаль тышкы бурычлар программасы Чираттагы финанс елына һәм план чорына (Чираттагы финанс елына) жирле бюджет турында карарга кушымта булып тора.»;

25 нче маддә. Муниципаль эчке бурычлар программасы

1. Чираттагы финанс елына һәм план чорына (Чираттагы финанс елына) муниципаль эчке бурычлар программасы Чираттагы финанс елында һәм план чорында (Чираттагы финанс елында) гамәлгә ашырыла һәм (яки) түләнә торган тиешле бурыч йөкләмэләре төрләре буенча муниципаль эчке бурычлар исемлегеннән гыйбарәт.

2. Муниципаль эчке үзләштерүләр программасы белән:

1) Чираттагы финанс елында һәм план чорында (Чираттагы финанс елында) муниципаль эчке заемнарны гамәлгә ашырганда барлыкка килә торган бурыч йөкләмэләрен түләүнең жирле бюджетка акча жәлеп итү күләме һәм чик сроклары, тиешле бурыч йөкләмэләре төрләре буенча;

2) тиешле бурыч йөкләмэләре төрләре буенча Россия Федерациясе валютасында күрсәтелгән муниципаль бурыч йөкләмэләрен түләү күләме.

3. Чираттагы финанс елына һәм план чорына (Чираттагы финанс елына) муниципаль эчке бурычлар программасы Чираттагы финанс елына һәм план чорына (Чираттагы финанс елына) тиешле бюджет турында карарга кушымта булып тора.

4. Россия Федерациясе Бюджет кодексының 105 статьясына ярашлы рәвештә муниципаль эчке бурычны үткәрү муниципаль эчке бурычлар программасында чагылдырылмый.

26 нчы маддә. Россия Федерациясе валютасында муниципаль гарантияләр программасы

1. Россия Федерациясе валютасында муниципаль гарантияләр программасы Россия Федерациясе валютасында Чираттагы финанс елында һәм план чорында бирелә торган муниципаль гарантияләр исемлегеннән гыйбарәт, түбәндәге мәгълүматлар күрсәтелә:

1) гарантияләү юнәлешләре (максатлары) гарантияләүнең һәр юнәлеше (максатлары) буенча гарантияләр күләмен, категорияләрен (төркемнәрен) һәм (яки) принципальләрен атамаларын күрсәтеп;

2) гарантияләренң гомуми күләме;

3) гарантның принципларга регресс таләпләре хокукының булуы (булмавы) ;

4) гарантияләр бирү һәм үтәүнең башка шартлары.

2. Россия Федерациясе валютасында күрсәтелгән йөкләмәләр буенча муниципаль гарантияләр Россия Федерациясе валютасында гына бирелә.

3. Россия Федерациясе валютасында муниципаль гарантияләр программасы бюджет турында тиешле карарга кушымта булып тора.»;

27 нче маддә. Муниципаль кыйммәтле кәгазьләренә урнаштыруның чик күләме

Чираттагы финанс елына һәм план чорының һәр елына (Чираттагы финанс елына) муниципаль кыйммәтле кәгазьләренң чик күләмнәре номиналь бәя буенча район Советы тарафыннан тиешле бюджет турында карар белән билгеләнгән муниципаль эчке бурычның югары чикләренә ярашлы рәвештә билгеләнә.»;

28 нче маддә. Муниципаль гарантияләр

1. Муниципаль гарантия принципалның килешүдән яки башка килешүдән (төп йөкләмәдән) барлыкка килгән бенефициар алдындагы акчалата йөкләмәләрен тиешенчә үтәвен тәмин итә.

2. Муниципаль гарантия принципал йөкләмәләрен вакытыннан алда үтәүне тәэмин итми, шул исәптән принципалга аларны вакытыннан алда үтәү турында таләпләр куелган яки принципал йөкләмәләрен үтәү вакыты житкән дип саналган вакыйгалар (шартлар) килеп чыккан очракта.

3. Муниципаль гарантиянең язма формасы мәҗбүри.

4. Муниципаль гарантия төп йөкләмә суммасы күрсәтелгән валютада бирелә.

5. Муниципаль гарантия буенча Гарант гарантия суммасы чикләрендә принципалның үзе тәэмин иткән йөкләмәсе буенча субсидияле жаваплылык тотта.

6. Муниципаль гарантиядә күрсәтелә:

1) гарантның исеме (тиешле иҗтимагый-хокукый белем Район) һәм Гарант исеменнән гарантия биргән органның исеме;

2) бенефициарның исеме;

3) принципның исеме;

4) гарантия бирелә торган йөкләмә (төп йөкләмәнең исеме, төзелгән көне һәм номеры (ул булганда), төп йөкләмәнең гамәлдә булу вакыты яки аның буенча йөкләмәләренә үтәү вакыты, якларның исемнәре, төп йөкләмәнең башка мөһим шартлары күрсәтелгән);

5) гарантның гарантия буенча йөкләмәләре күләме һәм гарантиянең чик суммасы;

6) гарантия бирү нигезләре;

7) гарантиянең үз көченә керү датасы яки гарантия үз көченә керткән вакыйга (шарт);

8) гарантиянең вакыты;

9) гарантия очрагын билгеләү, гарантияне үтәү турында бенефициар таләпләрен кую вакыты һәм тәртибе;

10) гарантияне кире алу нигезләре;

11) гарантның гарантия буенча йөкләмәләрен үтәү тәртибе;

12) гарантияне тулы күләмдә яки гарантиянең нинди дә булса өлешендә, гарантия белән тәэмин ителгән принципал йөкләмәләренең тулы күләмдә яки нинди дә булса өлешендә һәм гарантия белән билгеләнгән башка очракларда үтәгәндә (башка нигезләр буенча туктату) гарантия суммасын киметү нигезләре;

13) гарантияне туктату нигезләре;

14) гарантның алдан язма ризалыгыннан башка үзгәртелә алмаган төп йөкләмә шартлары;

15) гарантның принципалга муниципаль гарантия буенча бенефициарга (гарантның принципалга регресс таләбе, регресс) түләнгән акчаларны кире кайтару турында таләп итү хокукы булу яки булмау;

16) гарантиянең башка шартлары, шулай ук Россия Федерациясе Бюджет кодексы, гарантның норматив хокукый актлары, Гарант исеменнән гарантия бирүче орган актлары белән билгеләнгән мәгълүматлар.

7. Гарантның принципалга регресс таләпләре хокукын күздә тотмаган муниципаль гарантия бары тик хужалык жәмгыяте йөкләмәләре буенча гына бирелә ала, аның акцияләренең (өлешләренең) 100 проценты муниципаль гарантия бирүче районга карый, ул муниципаль гарантия бирүче район милкендә тора. Принципал тулысынча яки өлешчә хосусыйлаштырылган очракта мондый муниципаль гарантия гарантның принципалга регресс таләпләре хокукы белән бирелгән дип санала һәм принципалның Россия Федерациясе Бюджет кодексының 1153 статьясы һәм Россия Федерациясе гражданлык законнары таләпләренә туры килә торган районның жирле администрациясе актлары белән билгеләнгән срокта Гарантның принципалга регресс таләпләрен канәгатьләндерү буенча принципал йөкләмәләрен үтәүне тәэмин итү бурычы барлыкка килә. гарантиянең

тулы күләмдә яки ниндидер бер өлешендә үтәлүе сәбәпле. Күрсәтелгән тәмин ителеш бирелгәнче муниципаль гарантияне үтәү рөхсәт ителми.

8. Муниципаль гарантиянең үз көченә керүе календарь датасы яки гарантиядә күрсәтелгән билгеле бер вакыйганың (шартның) башлануы белән билгеләнә.

9. Гарант бенефициарның алдан язма ризалыгыннан башка муниципаль гарантия шартларын үзгәртсә хокуклы түгел.

10. Муниципаль гарантия буенча бенефициарга караган таләпләр гарантның алдан язмача ризалыгыннан башка гарантка тапшырыла алмый (башка нигезләр буенча күчә), облигацияләргә хокукларның яңа хужасына (сатып алуыга) күчү белән бәйле рәвештә күрсәтелгән хокукларны Россия Федерациясе кыйммәтле кәгазьләр турындагы законда билгеләнгән тәртиптә тапшырудан (күчүдән) башка, алар буенча принципал (эмитент) йөкләмәләрен үтәү муниципаль гарантия белән тәмин ителә.

11. Муниципаль гарантия гарантиядә күрсәтелгән очрақларда һәм нигезләр буенча (шул исәптән гарантның төп йөкләмә шартларының әлеге статьясындагы 6 пунктының 14 пунктчасында күрсәтелгән алдан язмача ризалыгысыз үзгәргән очракта), шулай ук әлеге статьяның 7 пунктында һәм Россия Федерациясе Бюджет кодексының 1153 статьясындагы 5 пунктында билгеләнгән бурычны принципаль үтәмәгән очракта Гарант тарафыннан кире кайтарыла.

12. Бенефициарның муниципаль гарантия буенча акчаларны түлүе турындагы таләбе (гарантияне үтәүе турында бенефициар таләбе) гарантия белән билгеләнгән очракта гына (гарантия очрагы килеп чыкканда) гарантка куела ала. Гарантияне үтәүе турында бенефициар таләбе гарантиядә билгеләнгән тәртиптә, гарантиядә күрсәтелгән документларны кушып, язма формада күрсәтелсә тиеш.

13. Бенефициар муниципаль гарантия һәм муниципаль гарантия бирүе турында шартнамә белән билгеләнгән вакыттан алда гарантияне үтәүе турында таләпләр куярга хокуклы түгел, шул исәптән принципалның гарантия белән тәмин ителгән йөкләмәләрен үтәү вакыты житкән дип саналган вакыйгалар (шартлар) килеп чыккан очракта да.

14. Гарант принципалга гарантиянең үтәлеше турында бенефициар таләпләре турында хәбәр итсә һәм принципалга таләпнең күчмәсен тапшырырга тиеш.

15. Гарант муниципаль гарантиядә билгеләнгән срок эчендә бенефициарның таләпнең һәм аңа кушылган документларның нигезлелеге һәм гарантия шартларына туры килүе турында күрсәтелгән таләпкә кушылган документлар белән гарантиянең үтәлеше турындагы таләбен карарга тиеш.

16. Бенефициарның гарантияне үтәүе турындагы таләбе һәм аңа кушылган Документлар нигезсез һәм (яки) гарантия шартларына туры килми дип таныла һәм гарант түбәндәге очрақларда бенефициарның таләпләрен канәгатьләндерүдән баш тарта:

1) таләп һәм (яки) аңа кушылган документлар гарантия бирелгән вакыт (гарантиянең гамәлдә булу вакыты)тәмамлангандан соң гарантка күрсәтелә;

2) таләп һәм (яки) аңа кушылган Документлар гарантиядә билгеләнгән тәртипне бозып күрсәтелгән;

3) таләп һәм (яки) аңа кушылган документлар гарантия шартларына туры килми;

4) бенефициар принципал һәм (яки) өченче затлар тәкъдим иткән принципалның гарантия белән тәмин ителгән йөкләмәләрен тиешенчә үтәүне кабул итүдән баш тарта;

5) әлеге статьяның 7 пунктында һәм Россия Федерациясе Бюджет кодексының 1153 статьясының 6 пунктында билгеләнгән очрақларда;

6) гарантия белән билгеләнгән башка очрақларда.

17. Бенефициарның гарантияне һәм (яки) аңа кушылган документларны үтәү турындагы таләпләре нигезсез һәм (яки) муниципаль гарантия шартларына туры килми дип танылган очракта, гарант бенефициарга аның таләбен канәгатьләндерүдән баш тарту турында хәбәр итәргә тиеш.

18. Гарант бенефициар таләпләренә каршы принципал тәкъдим итә алган каршылыкларны куярга хокуклы. Гарант, принципал алардан баш тарткан яки үз бурычын таныган очракта да, әлеге каршылыкларга хокукын югалтмый.

19. Бенефициарның гарантия үтәлеше турындагы таләпләре һәм аңа кушылган Документлар нигезле һәм муниципаль гарантия шартларына туры килә дип танылган очракта, гарант гарантия буенча йөкләмәне гарантия билгеләгән вакытта үтәргә тиеш.

20. Муниципаль гарантиядә каралган гарантның бенефициар алдындагы йөкләмәсе принципалның гарантия белән тәэмин ителгән, әмма гарантия суммасыннан артык булмаган, соңга калган йөкләмәләре күләмендә акчалата средстволар түләү белән чикләнә.

21. Гарантның муниципаль гарантия буенча бенефициар алдындагы бурычы туктатыла:

1) гарантиядә билгеләнгән күләмдә бенефициарга акча түләү белән;

2) гарантиядә билгеләнгән вакыт (гарантиянең гамәлдә булу вакыты)тәмамлану белән;

3) принципал һәм (яки) өченче затлар тарафыннан гарантия белән тәэмин ителгән принципал йөкләмәләрен үтәгән очракта яки принципалның күрсәтелгән йөкләмәләрен башка нигезләр буенча (бенефициар тарафыннан гарантка һәм (яки)судка гарантияне үтәү турында гарантка карата таләпләр булуга карамастан) туктаткан очракта;

4) бенефициар гарантияне кире кайтару юлы белән Гарантия буенча үз хокукларыннан баш тарту һәм (яки) гарантны гарантия буенча йөкләмәләреннән азат итү турында бенефициарның язма гаризасы нәтижәсендә, Россия Федерациясе Бюджет кодексының 1151 статьясында каралган гарантияне принципал гарантка кайтару нәтижәсендә, мондый гарантия буенча бенефициарлар һәм аларның киләчәктә барлыкка килү өчен нигезләр булмау шарты белән;

5) әгәр гарантия бирелгән принципалның йөкләмәсе билгеләнгән вакытта барлыкка килмәсә;

6) төп йөкләмәне туктату белән (шул исәптән принципалны һәм (яки) бенефициарны бетерү белән бәйле рәвештә, бенефициар гарантка һәм (яки) судка гарантияне үтәү турында гарантка таләп иткәннән соң) яки аны гамәлдә булмаган килешү дип тану белән;

7) бенефициар башка кешегә тапшырган яки бенефициарга караган башка нигезләр буенча төп йөкләмә буенча гарантка карата гарантка таләпләр хокукларын, хокукларын һәм (яки) бурычларын гарантның алдан язмача ризалыгыннан башка (күрсәтелгән хокукларны (хокукларны һәм бурычларны) Россия Федерациясе законнары белән билгеләнгән кыйммәтле кәгазьләр турында тәртиптә тапшырудан (күчүдән) башка очракта яңа хужага (сатып алуыга) облигацияләргә хокуклар, принципалның (эмитентның) йөкләмәләрен үтәү гарантия белән тәэмин ителә);

8) принципал башка кешегә тапшырган яки принципалга караган хокукларны һәм (яки) бурычларны (бурычны) төп йөкләмә буенча гарантның алдан язмача ризалыгыннан башка башка нигезләр буенча башка кешегә күчкән очракта;

9) гарантиядә күрсәтелгән очрактарда һәм нигезләр буенча гарантияне кире алу нәтижәсендә;

10) гарантия белән билгеләнгән башка очрактарда.

22. Гарантның йөкләмәләре туктатылганнан соң бенефициар гарантияне саклап калу күрсәтелгән гарантия буенча бенефициарның нинди дә булса хокукларын сакламый.

23. Муниципаль гарантиянең туктатылуы турында белгән Гарант бу хакта бенефициар һәм принципалга хәбәр итәргә тиеш.

Бенефициар һәм муниципаль гарантияне кире алуга яки туктатуга китерә торган шартлар турында билгеле булган принципал бу хакта гарантка хәбәр итәргә тиеш.

24. Әгәр гарантның муниципаль гарантияне үтәве гарантның принципалга регресс таләпләре хокукын барлыкка китерүгә китерә яки гарантка бенефициарның принципалга таләпләре хокукларын бирү белән бәйле икән, мондый муниципаль гарантияне үтәүгә акчалар тиешле бюджет дефицитын финанслау чыганакларында исәпкә алына, ә мондый муниципаль гарантия буенча йөкләмәләрне үтәве бюджет кредиты бирү буларак чагыла.

25. Әгәр гарантның муниципаль гарантияне үтәве гарантның принципалга регресс таләпләре хокукы барлыкка килүгә китермәсә яки гарантка бенефициарның принципалга таләпләре хокукларын бирү белән бәйле булмаса, мондый муниципаль гарантияне үтәүгә акчалар тиешле бюджет чыгымнарында исәпкә алына.

26. Гарант тарафыннан Гарант тарафыннан Гарант тарафыннан Гарант тарафыннан тулы күләмдә яки гарантия буенча йөкләмәләрнең бер өлеше буенча түләнгән акчаларны регресс тәртибендә гарантка кайтару хисабына алынган акчалар, яки гарантка бирелгән бенефициар таләпләренең принципалга бирелгән хокукларын үтәү, бюджет кредитларын кайтару буларак чагыла.

27. Муниципаль гарантияләр белән тәмин ителгән кредитлар һәм кредитлар максатчан булырга тиеш. Кредит (заем, облигациядән тыш) буенча принципал йөкләмәләрен үтәүне тәмин итүче муниципаль гарантия кредит килешүендә (заем килешүендә) һәм (яки) Татарстан Республикасының күрсәтелгән дәрәжә гарантисен (муниципаль гарантия) бирү турында шартнамәдә кредитор (заем бирүче) йөкләмәләрен билгеләү шарты белән, үз ягыннан күрсәтелгән кредит (заем) акчаларын максатчан куллануны контрольдә тоту өчен бирелә.

28. Муниципаль гарантия белән тәмин ителгән кредит (заем) чараларыннан максатсыз файдалану факты ачыкланган очракта, муниципаль гарантия бирү турында шартнамәдә билгеләнгән йөкләмәләр үтәлмәгән яки тиешенчә үтәлмәгән очракта, принципал һәм бенефициар Россия Федерациясе законнары, Муниципаль гарантия бирү турында шартнамәдә билгеләнгән жаваплылыкны үз өстенә ала.

29. Бенефициарлар билгесез төркем кешеләр булган йөкләмәләрне тәмин итү өчен бирелә торган муниципаль гарантия үзенчәлекләре Россия Федерациясенең Бюджет кодексы белән билгеләнә.

30. Муниципаль кыйммәтле кәгазьләр эмиссиясе нәтижәсендә барлыкка килгән йөкләмәләр буенча муниципаль гарантияләр бирү һәм үтәү үзенчәлекләре Россия Федерациясе Бюджет кодексы белән билгеләнә.

31. Муниципаль гарантияләр бирү тәртибе һәм шартлары Россия Федерациясенең Бюджет кодексы һәм аңа ярашлы рәвештә кабул ителгән әлеге карар белән билгеләнә.»;

29 нчы маддә. Муниципаль кыйммәтле кәгазьләр

1. Район исеменнән чыгарылган кыйммәтле кәгазьләр муниципаль кыйммәтле кәгазьләр дип таныла.

2. Муниципаль кыйммәтле кәгазьләр эмитенты булып район Уставы белән муниципаль заимствованиеларны гамәлгә ашыру хокукы бирелгән жирле хакимият тора.

5. Район чыгарырга мөмкин булган муниципаль кыйммәтле кәгазьләр төрләре һәм аларның эмиссиясе һәм әйләнеше тәртибе һәм шартлары Россия Федерациясе Бюджет кодексы белән билгеләнә.»;

30 нчы маддә. Район бюджетыннан бирелә торган бюджетара трансфертлар формалары

Район бюджетыннан бюджетара трансфертлар:

жирлекләренң бюджет тәмин ителешен тигезләүгә район бюджетыннан дотацияләр;

Россия Федерациясе Бюджет Кодексының 133 һәм 140 статьяларында һәм Татарстан Республикасы Бюджет кодексының 44.6 статьясында билгеләнгән очрақларда район бюджетыннан шәһәр, авыл жирлекләре бюджетларына субвенцияләр;

муниципаль берәмлекләр бюджетларына субсидияләр;

Татарстан Республикасы Бюджет кодексының 44.10 статьясында билгеләнгән очрақларда Татарстан Республикасы бюджетына субсидияләр;

башка бюджетара трансфертлар.

Район бюджетыннан бюджетара трансфертлар шәһәр, авыл жирлекләре бюджетларына (төзелгән килешүләр нигезендә жирле эһәмияттәге мәсьәләләрене хәл итү вәкаләтләренң бер өлешен гамәлгә ашыруга бюджетара трансфертлардан тыш) жирле үзидарә органнары тарафыннан район бюджетыннан бюджетара трансфертлар бирү кагыйдәләре белән билгеләнгән шартларны үтәгәндә бирелә.авыл жирлекләре.

Район бюджетыннан Татарстан Республикасы бюджеты хисабына бирелә торган шәһәр, авыл жирлекләре бюджетларына, шул исәптән муниципаль районнар бюджетларына шәһәр, авыл жирлекләре бюджетларына дотацияләр бирү һәм исәпләү буенча Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнары вәкаләтләрен гамәлгә ашыруга бирелә торган субвенцияләргә бюджетара трансфертлар (субвенцияләрдән тыш) тиешле жирле үзидарә органнары тарафыннан үтәлү шарты белән бирелә шәһәр, Татарстан Республикасы Бюджет кодексының 44 статьясында каралган жирле бюджетларга Татарстан Республикасы бюджетыннан бюджетара трансфертлар бирүнең төп шартлары.

Татарстан Республикасы бюджетыннан максатчан билгеләнешкә ия субсидияләр, субвенцияләр һәм башка бюджетара трансфертлар чыганагы булган жирле бюджетлардан бюджетара трансфертлар бирү максатлары, тәртибе һәм шартлары Татарстан Республикасы законнары һәм (яки) башка норматив хокукый актлары нигезендә кабул ителгән район Советы карарлары белән билгеләнә.»;

31 нче маддә. Район бюджетыннан жирлекләренң бюджет тәмин ителешен тигезләүгә дотацияләр бирү тәртибе

1. Район бюджетыннан жирлекләренң бюджет тәмин ителешен тигезләүгә дотацияләр район составына керүче жирлекләргә Россия Федерациясе Бюджет кодексы таләпләре һәм Татарстан Республикасы законнары нигезендә кабул ителә торган район Советы карарлары нигезендә бирелә.

Район бюджетыннан жирлекләренң бюджет тәмин ителешен тигезләүгә дотацияләренң гомуми күләме ел саен чираттагы финанс елына (Чираттагы финанс елы һәм план чоры) район бюджеты проектын төзегәндә район составына керүче жирлекләренң бюджет тәмин ителешен тигезләүгә һәм исәп-хисап критериена ирешү кирәклегеннән чыгып исәпләнә торган дотацияләренң гомуми күләме буларак билгеләнә. торак пунктларның

бюджет белән тәэмин ителеше торак пунктларның гомуми ихтыяжларын һәм керем мөмкинлекләрен бәяләүдәге аерманы исәпкә алып, һәм Татарстан Республикасы Бюджет кодексының 44.1 статьясындагы 5 пункттың билгеләнгән тәртиптә бирелә торган торак пунктларның бюджет тәэмин ителешен тигезләүгә дотацияләр.

Муниципаль берәмлекләр арасында жирлекләрнең бюджет тәэмин ителешен тигезләүгә дотацияләрне район бюджетыннан бүлү, Татарстан Республикасы Бюджет кодексының 44.1 статьясындагы 5 пункттың билгеләнгән тәртиптә бирелә торган дотацияләрдән тыш, Татарстан Республикасы Бюджет кодексына 12 нче кушымтада билгеләнгән тәртиптә гамәлгә ашырыла.

2. Район бюджетыннан жирлекләрнең бюджет тәэмин ителешен тигезләүгә дотацияләр күләме һәм бүлү район Советының чираттагы финанс елына (Чираттагы финанс елына һәм план чорына) район бюджеты турында карары белән раслана.

Әгәр район бюджеты проекты Чираттагы финанс елына һәм план чорына расланса, план чорына шәһәр, авыл жирлекләре арасында бүленмәгән район бюджетыннан бюджет тәэмин ителешен тигезләүгә дотацияләр күләмен план чорының беренче елына расланган күрсәтелгән дотацияләрнең гомуми күләменң 20 процентыннан артмаса һәм план чорының икенче елына расланган күрсәтелгән дотацияләрнең гомуми күләменң 20 процентыннан артмаса тиеш.

3. Татарстан Республикасы Бюджет кодексының 44.1 статьясындагы 5 пункттың билгеләнгән тәртиптә бирелә торган дотацияләрдән тыш, район бюджетыннан жирлекләрнең бюджет тәэмин ителешен тигезләүгә дотацияләр районның шәһәр һәм авыл жирлекләренең исәпләнгән бюджет тәэмин ителешен тигезләү критерие буларак билгеләнгән дәрәжәдән артмаган шәһәр һәм авыл жирлекләренә бирелә.

Жирлекләрнең исәпләнгән бюджет белән тәэмин ителеше бер кешегә салым керемнәре нисбәте белән билгеләнә, алар шәһәр һәм авыл жирлегә бюджеты тарафыннан салым базасыннан (салым потенциалыннан) чыгып алына ала, һәм район жирлекләре буенча уртача шундый ук күрсәткеч, халык структурасындагы аермаларны, социаль-иқтисадый, климат, географик һәм башка объектив факторларны һәм муниципаль хезмәтләр күрсәтү бәясенә йогынты ясый торган шартларны исәпкә алып бер кешегә.

Исәп-хисап бюджет тәэмин ителеше дәрәжәсе шәһәр һәм авыл жирлекләре буенча шәһәр һәм авыл жирлекләренең салым керемнәре чагыштырмалылыгын тәэмин итүче бердәм методика, бер кешегә исәпләгәндә муниципаль хезмәтләр күрсәтү бәясенә йогынты ясый торган факторларны һәм шартларны характерлаучы бюджет хезмәтләре һәм күрсәткечләр исемлегә буенча билгеләнә һәм шәһәр һәм авыл жирлекләре өчен аерым билгеләнергә мөмкин.

Жирлекләрнең исәп-хисап бюджет тәэмин ителеше дәрәжәсен билгеләгәндә хисап чорындагы чын керемнәр һәм чыгымнар күрсәткечләрен һәм (яки) аерым жирлекләрнең фаразланган керемнәре һәм чыгымнары күрсәткечләрен кулланып рәхсәт ителми.

4. Әлеге статьяның 3 пункттың каралган дотацияләр бирелгән очракта, районның финанс органы жирлекләрнең бюджет тәэмин ителешен район бюджетыннан тигезләүгә дотация алуы муниципаль берәмлекләрнең жирле хакимият башлыклары (башкарма-идарә органның житәкчеләре) белән жирлекнең муниципаль финансларын социаль-иқтисадый үстерү һәм сәламәтләндерү буенча чаралар каралган килешүләр төзүгә хокуклы.

Килешүләр төзү тәртибе, сроклары һәм әлеге пунктта күрсәтелгән килешүләргә таләпләр районның жирле администрациясе (башкару-идарә итү органы) тарафыннан билгеләнә.

32 нче маддә. Район бюджетыннан Татарстан Республикасы бюджетына субсидияләр

1. Район бюджетыннан Татарстан Республикасы бюджетына субсидияләр Татарстан Республикасы Бюджет кодексының 44.10 статьясында билгеләнгән тәртиптә бирелә.
2. Әлеге статьяда күрсәтелгән бюджетара субсидияләр район бюджетында Татарстан Республикасы бюджеты турында Татарстан Республикасы Законына ярашлы рәвештә карала.

33 нче маддә. Муниципаль берәмлекләр бюджетларына район бюджетыннан субсидияләр

1. Татарстан Республикасы Бюджет кодексының Россия Федерациясе Бюджет кодексы таләпләренә туры китереп кабул ителә торган район Советы карарларында каралган очракларда һәм тәртиптә башка муниципаль берәмлекләр бюджетларына жирле әһәмияттәге мәсьәләләрне хәл итү буенча жирле үзидарә органнары вәкаләтләрен үтәгәндә барлыкка килә торган чыгым йөкләмәләрен финанслау максатларында район бюджетыннан субсидияләр бирелергә мөмкин.
2. Әлеге статьяда күрсәтелгән субсидияләргә бирүнең максатлары һәм шартлары район Советы карары белән билгеләнгән тәртиптә төзелгән жирле хакимиятләр арасындагы килешүләр белән билгеләнә.

34 нче маддә. Район бюджетыннан шәһәр, авыл жирлекләре бюджетларына башка бюджетара трансфертлар

Россия Федерациясе Бюджет кодексы, Татарстан Республикасы Бюджет кодексы таләпләре һәм аларга туры килгән Татарстан Республикасы законнары нигезендә кабул ителә торган район Советы карарлары белән каралган очракта, шәһәр, авыл жирлекләре бюджетларына район бюджетыннан башка бюджетара трансфертлар, шул исәптән жирле әһәмияттәге мәсьәләләрне хәл итү буенча вәкаләтләрнең бер өлешен гамәлгә ашыруга бюджетара трансфертлар бирелергә мөмкин. килешүләр белән төзелгән.»;

35 нче маддә. Район алдында акчалата йөкләмәләр

1. Район алдындагы акча йөкләмәләре буенча бурыч-бурычлы кеше билгеле бер көнгә район алдындагы акча йөкләмәсе буенча түләргә тиеш булган акча суммасы.
2. Район алдында акча йөкләмәләре буенча таләпләр районның финанс активларын формалаштыра.
3. Район алдындагы акчалата йөкләмәләр буенча бурычларны исәпкә алу һәм исәптән чыгару кагыйдәләре (нигезләре, шартлары һәм тәртибе) районның финанс-бюджет палатасы тарафыннан билгеләнә, Россия Федерациясе Бюджет кодексында каралган очраклардан тыш.
4. Район алдындагы акча йөкләмәләрен (акча йөкләмәләре буенча бурычларны) һәм мондый йөкләмәләргә үтәүне тәмин итүче килешүләргә исәпкә алу, шулай ук күрсәтелгән йөкләмәләр һәм килешүләр буенча таләп хокукларын гамәлгә ашыру Россия Федерациясе Бюджет кодексының 932 статьясының 4 пункттында күрсәтелгән тиешле орган яки Россия Федерациясе Бюджет кодексының 932 статьясының 5 пункттында күрсәтелгән вәкаләтле зат тарафыннан башкарыла.

5. Өгәр килешүдә башкасы билгеләнмәгән очракта, район алдындагы акча йөкләмәләре район бюджетының бердәм сетына тиешле сумма акчалар кертелгән көннән үтәлгән дип санала.».

Икенче бүлек. РАЙОН БЮДЖЕТЫ ПРОЕКТЫН ТӨЗҮ

36 нчы маддә. Район бюджеты проектының төзү нигезләре

1. Бюджет проекты чыгым йөкләмәләрен финанс белән тәмин итү максатларында социаль-икътисади үсеш фаразы нигезендә төзелә.

Бюджет проектының төзү Россия Федерациясе Бюджет кодексына һәм аның таләпләрен үтәп кабул ителә торган әлеге Нигезләмәгә ярашлы рәвештә район Башкарма комитеты билгеләгән тәртиптә һәм срокларда башкарыла.

2. Чираттагы финанс елына һәм план чорына район бюджеты проектының төзү:

- Россия Федерациясе Президентының Бюджет мәрәжәгәте;

- Чираттагы финанс елына һәм план чорына районның социаль-икътисади үсешен фаразлау;

Россия Федерациясенең милли үсеш максатларын һәм аларга ирешү буенча ижтимагый һақимият органнары эшчәнлегенең юнәлешләрен билгеләүче документлар;

- бюджет һәм салым сәясәтенең төп юнәлешләре;

- муниципаль программаларда.

3. Бюджет проектының төзү өчен:

-салымнар һәм жыемнар турында Россия Федерациясе законнары, салымнар һәм жыемнар турында Татарстан Республикасы законнары, салымнар һәм жыемнар турында район Советының норматив-һоқуқый актлары турында бюджет проектының эшләү башланган вакытта гамәлдә булган;

- федераль, төбәк, жирле салымнардан һәм жыемнардан, махсус салым режимнарында караган салымнардан район бюджетына түләүләр нормативларында;

- Россия Федерациясе бюджет системасының башка дәрәжәләрендәге бюджетлардан бирелә торган өстәмә нормативлар буенча түләүсез керемнәр һәм (яки) салым керемнәре керемнәренәң фаразланган күләмнәре;

- Россия Федерациясе бюджет системасының башка дәрәжәләреннән тапшырыла торган чыгымнар төрләре һәм күләме;

- муниципаль хезмәтләр күрсәтүгә норматив чыгымнар.

37 нче маддә. Районның социаль-икътисади үсеше фаразы

1. Районның социаль-икътисади үсеше фаразы өч елдан да ким булмаган чорга эшләнә.

2. Районның социаль-икътисади үсеше фаразы ел саен район Башкарма комитеты билгеләгән тәртиптә эшләнә. Районның социаль-икътисади үсеше фаразы Башкарма комитет тарафыннан бюджет проектының район Советына кертү турында Карар кабул итү белән бер үк вакытта хуплана.

3. Район бюджеты проектының төзү һәм карау барышында районның социаль-икътисади үсеше фаразының үзгәрүе бюджет проектының төп характеристикаларының үзгәрүенә китерә.

38 нче маддә. Бюджет керемнәрен фаразлау

1. Бюджет керемнәре район бюджеты турында Россия Федерациясенең Салымнар һәм жыемнар турындагы законнары һәм бюджет законнары, Татарстан Республикасы

закоңнары һәм район Советының район бюджетының салым булмаган керемнәрен билгеләүче муниципаль хокукый актлары проекты район Советына кертү көненә гамәлдә булган шартларда районның социаль-иқтисади үсеше фаразы нигезендә фаразлана.

2. Район Советының жирле салымнар турындагы карарларга үзгәрешләр кертү турындагы карарлары, Чираттагы финанс елында һәм план чорында үз көченә кәргән жирле бюджетларның керемнәрен үзгәртүгә китерә торган бюджет хокук мөнәсәбәтләрен жайга салучы Совет карарлары Чираттагы финанс елына һәм план чорына район бюджеты турында Карар проекты район Советына кертелгәнче 10 көннән дә соңга калмыйча кабул ителергә тиеш.

3. Район Советының салымнар һәм жыемнар турындагы норматив хокукый актларына үзгәрешләр кертүне күздә тоткан, район советына чираттагы финанс елына һәм план чорына район бюджеты турында Карар кертелгән көннән соң кабул ителгән, жирле бюджетларның керемнәрен (чыгымнарын) үзгәртүгә китерә торган норматив хокукый актларында район Советының күрсәтелгән норматив хокукый актларының Чираттагы финанс елыннан соң киләсе елның 1 гыйнварыннан да иртәрәк үз көченә кермәве турында нигезләмәләр булырга тиеш.

39 нчы маддә. Бюджет ассигнованиеләрен планлаштыру

1. Бюджет ассигнованиеләрен планлаштыру финанс-бюджет палатасы билгеләгән методикага ярашлы рәвештә һәм тәртиптә, гамәлдәге һәм кабул ителгән йөкләмәләрне үтәүгә аерым башкарыла.

2. Бюджет һәм автономияле учреждениеләр тарафыннан муниципаль хезмәтләр күрсәтүгә (эшләрне башкаруга) бюджет ассигнованиеләрен планлаштыру Чираттагы финанс елына һәм план чорына муниципаль биремне, шулай ук аның хисап финанс елында һәм ағымдагы финанс елында үтәлешен исәпкә алып башкарыла.

40 нчы маддә. Муниципаль программалар

1. Районның муниципаль программалары районның Башкарма комитеты тарафыннан раслана.

Районның муниципаль программаларын гамәлгә ашыру вакыты район Башкарма комитеты тарафыннан билгеләнгән тәртиптә билгеләнә.

Районның муниципаль программаларын эшләү һәм күрсәтелгән программаларны формалаштыру һәм гамәлгә ашыру турында карарлар кабул итү тәртибе район Башкарма комитетының муниципаль хокукый акты белән билгеләнә.

2. Районның муниципаль программаларын гамәлгә ашыруны финанс белән тәмин итүгә бюджет ассигнованиеләре күләме район башкарма комитетының муниципаль хокукый акты нигезендә һәр программа буенча бюджет чыгымнарының максатчан статьясы буенча район бюджеты турында карар белән раслана.

Чираттагы финанс елыннан башлап гамәлгә ашыру өчен тәкъдим ителгән районның муниципаль программалары, шулай ук районның элек расланган муниципаль программаларына үзгәрешләр район Башкарма комитеты билгеләгән срокларда расланырга тиеш.

Районның муниципаль программалары район бюджеты турында карар үз көченә кәргән көннән алып ике айдан да соңга калмыйча кабул ителергә тиеш.

3. Районның һәр муниципаль программасы буенча ел саен аны гамәлгә ашыруның нәтижәлелеген бәяләү үткәрелә. Күрсәтелгән Бәяләмәне һәм аның критерийларын үткәру тәртибен район Башкарма комитеты билгели.

Күрсәтелгән бәяләү нәтижәләре буенча район Башкарма комитеты тарафыннан элек расланган Чираттагы финанс елыннан башлап районның муниципаль программасын туктату яки үзгәртү, шул исәптән районның муниципаль программасын гамәлгә ашыруны финанс белән тәмин итүгә бюджет ассигнованиеләре күләмен үзгәртү кирәклеген турында Карар кабул ителергә мөмкин.

41 нче маддә. Муниципаль юл фонды

1. Муниципаль юл фонды-район бюджеты акчаларының гомуми файдаланудагы автомобиль юлларына карата юл эшчәнлеген финанс тәмин итү, шулай ук күпфатирлы йортларның ишегалды территорияләрен, торак пунктларның ишегалды территорияләренә юлларны капитал ремонтлау һәм ремонтлау максатларында кулланылырга тиешле өлеше.

2. Муниципаль юл фонды карар белән төзелә (район бюджеты турында карардан тыш).

Муниципаль юл фондының бюджет ассигнованиеләре күләме чираттагы финанс елына һәм план чорына район бюджеты турында карар белән раслана.:

Россия Федерациясе территориясендә житештерелгән, шәһәр бюджетына кертелергә тиешле автомобиль бензинына, туры кузгалулы бензинга, дизель ягулыгына, дизель һәм (яки) карбюратор (инжектор) двигательләре өчен мотор майларына акцизлар;

жирле бюджетның жирле эһәмиятгәге автомобиль юлларына авыр йөкле транспорт чаралары китергән зыянны каплау хисабына түләүдән кергән керемнәре;

авыр һәм (яки) зур габаритлы транспорт чарасы хәрәкәте кагыйдәләрен бозган өчен штрафлардан жирле бюджет керемнәре;

муниципаль юл фондын булдыруны күздә тоткан Совет карары белән расланган район бюджетына башка керемнәр.

Муниципаль юл фондының бюджет ассигнованиеләрен формалаштыру һәм куллану тәртибе Совет карары белән билгеләнә.

Агымдагы финанс елында кулланылмаган муниципаль юл фондының бюджет ассигнованиеләре чираттагы финанс елында муниципаль юл фондының бюджет ассигнованиеләрен арттыруга юнәлтелә.

42 нче маддә. Район бюджеты проектын төзү тәртибе һәм вакыты

Район бюджеты проектын төзү тәртибе һәм вакыты район Башкарма комитеты тарафыннан бюджет законнары һәм район Советының муниципаль хокукый актлары белән билгеләнгән таләпләрне үтәп билгеләнә.

III бүлек. КАРАУ ҺӘМ РАСЛАУ

БЮДЖЕТ ТУРЫНДА КАРАР ПРОЕКТЫ

43 нче маддә. Бюджетны карау һәм раслау нигезләре

1. Район бюджеты турындагы карарда бюджетның төп характеристикалары булырга тиеш, аларга бюджет керемнәренен гомуми күләме, чыгымнарның гомуми күләме, бюджет дефициты (профициты), шулай ук Россия Федерациясе Бюджет кодексында, әлегә Нигезләмәдә билгеләнгән башка күрсәткечләр керә;

1.1. Район Советының район бюджеты турындагы карарында, әгәр алар Россия Федерациясе Бюджет кодексы, Татарстан Республикасы бюджеты турында Татарстан Республикасы Законы, Татарстан Республикасы законнары һәм Россия Федерациясе

Бюджет кодексы нигезләмәләре нигезендә кабул ителгән муниципаль хокукый актлар белән билгеләнмәгән очракта, жирлек бюджетлары арасында керемнәрне бүлү нормативлары булырга тиеш.

2. Район бюджеты турында карар белән:

бюджет керемнәренә Баш администраторлары Исемлеге;

бюджет дефицитын финанслау чыганакларының Баш администраторлары Исемлеге;

- бюджет ассигнованиеләрен бүлекләр, бүлекчәләр, максатчан статьялар, Чираттагы финанс елына һәм план чорына бюджет чыгымнарын классификацияләү чыгымнары төрләре төркемнәре буенча бүлү;

- Чираттагы финанс елына һәм план чорына бюджет чыгымнарының ведомство структурасы;

жәмәгать норматив йөкләмәләрен үтәүгә юнәлтелгән бюджет ассигнованиеләренә гомуми күләме;

башка бюджетлардан алынган һәм (яки) Россия Федерациясә бюджет системасының башка бюджетларына чираттагы финанс елында һәм план чорында бирелә торган бюджетара трансфертлар күләме;

Чираттагы финанс елына һәм план чорының беренче елына бюджет расланган очракта шартлы рәвештә расланган (расланган) чыгымнарның гомуми күләме бюджет чыгымнарының 2,5 процентыннан ким булмаган күләмдә (максатчан билгеләнешкә ия булган Россия Федерациясә бюджет системасының башка бюджетларыннан бюджетара трансфертлар хисабына каралган бюджет чыгымнарын исәпкә алмаганда), план чорының икенче елына бюджет чыгымнарының гомуми күләменә 5 процентыннан ким булмаган күләме (бюджет чыгымнарын исәпкә алмыйча), Россия Федерациясә бюджет системасының максатчан билгеләнештәгә башка бюджетларыннан бюджетара трансфертлар хисабына каралган);

- Чираттагы финанс елына һәм план чорына бюджет дефицитын финанслау чыганаклары; муниципаль эчке бурычның югары чиге һәм (яки) муниципаль тышкы бурычның югары чиге Чираттагы финанс елыннан һәм һәр план чорынан соң киләсе елның 1 гыйнварына булган хәл буенча, шул исәптән муниципаль гарантияләр буенча бурычның югары чиге күрсәтелгән;

- ассигнованиеләр күләме һәм аларны юл фонды буенча бүлү;

- Россия Федерациясә Бюджет кодексы һәм әлегә Положение белән билгеләнгән район бюджетының башка күрсәткечләре.

3. Чираттагы финанс елына һәм план чорына район бюджеты турында Карар проекты расланган бюджетның план чоры параметрларын үзгәртү һәм аларга район бюджеты проектының план чоры икенче елы параметрларын өстәү юлы белән раслана.

Район бюджетының план чоры параметрларын үзгәртү район Советының муниципаль хокукый актына ярашлы рәвештә башкарыла.

Район бюджеты чыгымнарының ведомство структурасы күрсәткечләрен үзгәртү расланган бюджет ассигнованиеләрен арттыру яки киметү яки ведомство структурасына бюджет ассигнованиеләре чыгымнарын өстәмә максатчан статьялар һәм (яки) район бюджеты чыгымнары төрләре буенча кертү юлы белән башкарыла.

4. Шартлы рәвештә расланган (расланган) чыгымнар дип план чорында бюджет чыгымнары классификациясенә ярашлы рәвештә бүленмәгән бюджет ассигнованиеләре аңлатыла.

5. Район бюджеты турында карар белән чираттагы финанс елыннан башлап бюджетка кертүгә (бюджетта чагылыш табуга) тәкъдим ителә торган салым булмаган керемнәрнең аерым төрләре (подвидлары) буенча бюджет керемнәрен район бюджеты турында карар белән билгеләнгән максатларга, тиешле бюджет ассигнованиеләреннән һәм (яки) район бюджеты чыгымнарының гомуми күләменнән тыш файдалану каралырга мөмкин.

44 нче маддә. Район бюджеты проекты белән бер үк вакытта тапшырыла торган документлар һәм материаллар

Проект белән бер үк вакытта Чираттагы финанс елына һәм план чорына район бюджеты турында карарлар район Советына тапшырыла:

- бюджет һәм салым сәясәтенең төп юнәлешләре;
- агымдагы финанс елының узган чорында районның социаль-иқтисади үсешенең алдан йомгаклары һәм агымдагы финанс елында районның социаль-иқтисади үсешенең көтелгән йомгаклары;

районның социаль-иқтисади үсеше фаразы;

- Чираттагы финанс елына һәм план чорына районның консолидацияләнгән бюджетының төп характеристикаларын (керемнәрнең гомуми күләме, чыгымнарның гомуми күләме, бюджет дефициты (профициты) фаразлау;

- район бюджеты проектына аңлатма язуы;

- бюджетара трансфертларны бүлү методикасы (методика проектлары) һәм исәп-хисаплары;

муниципаль эчке бурычның югары чиге һәм (яки) муниципаль тышкы бурычның югары чиге Чираттагы финанс елыннан һәм һәр план чорынан соң киләсе елның 1 гыйнварына булган хәл буенча;

- агымдагы финанс елына бюджетның көтелгән үтәлешен бәяләү;

- район Советы, Контроль-хисап палатасы тарафыннан тәкъдим ителгән күрсәтелгән органнарның бюджет сметалары проектлары, күрсәтелгән бюджет сметаларына карата финанс-бюджет палатасы белән фикер каршылыклары килеп чыккан очракта тәкъдим ителә;

башка документлар һәм материаллар.

45 нче маддә. Район Советына бюджет турында карар проектын кертү

1. Район Башкарма комитеты житекчесе Чираттагы финанс елына һәм план чорына бюджет турында карар проектын район Советына 15 ноябрьдән дә соңга калмыйча карауга кертә.

2. Район Советының чираттагы финанс елына һәм план чорына Минзәлә муниципаль районы бюджеты турындагы карары проекты белән план чорының расланган тиешле бюджеты күрсәткечләрен төгәлләү һәм төзелә торган бюджетның план чорының икенче елы күрсәткечләрен раслау күздә тотыла.

3. Минзәлә муниципаль районының раслана торган бюджетының план чоры параметрларын төгәлләштерү:

- Чираттагы финанс елына һәм план чорына Минзәлә муниципаль районы бюджеты турында карар проектын карау предметы булган төгәлләнгән күрсәткечләрне раслау;

- Минзәлә муниципаль районы бюджеты чыгымнарының ведомство структурасының расланган күрсәткечләрен арттыруны яки киметүне яисә аңа тиешле бюджет чыгымнарының өстәмә максатчан статьялары һәм (яисә) төрләре буенча бюджет ассигнованиеләрен кертүне раслау.

4. Өгэр Чираттагы финанс елында һәм план чорында бюджет ассигнованиеләренең чик гомуи күләме Минзәлә муниципаль районының район Советы карарлары белән билгеләнгән чыгым йөкләмәләрен финанс белән тәмин итү өчен житәрлек булмаса, башкарма комитет район советына чираттагы финанс елында һәм план чорында район Советының финанслау чыганақлары белән тәмин ителмәгән аерым карарларының үз көченә керү срокларын үзгәртү (гамәлдә булуны туктату) турында район Советы карарлары проектларын кертә. Чираттагы финанс елы һәм (яки) план чоры.

46 нчы маддә. Район Советы тарафыннан бюджет турында карар проектына карау

1. Чираттагы финанс елына һәм план чорына бюджет турында Карар кабул ителгән көннән алып бер тәүлек эчендә район Советы Рәисе аны экспертиза үткәрү өчен районның Контроль-хисап палатасына жиберә.

Районның контроль-хисап палатасы 1 декабрьгә кадәр бюджет турында карар проекты турында нәтижә әзерли.

Районның Контроль-хисап палатасы нәтижәсе район Советы депутатлары тарафыннан район бюджеты турында карар проектына төзәтмәләр әзерләгәндә исәпкә алына.

2. Чираттагы финанс елына бюджет турында кертелгән карар проекты районның Контроль-хисап палатасы нәтижәсе белән комиссиягә, шулай ук район Советы депутатларына карауга жиберелә.

3. Район бюджеты турында карар проекты районның Контроль-хисап палатасы нәтижәсе белән бер атна эчендә комиссиядә, шулай ук район Советы депутатларына муниципаль берәмлек бюджеты турында карар проектының беренче укылышы үткәрелә.

Беренче укылышта муниципаль берәмлек бюджеты турында карар проектының төп параметрларын хуплау каралган.

4. Икенче укылышта район бюджеты турында карар проекты тулысынча кабул ителә.

5. Район бюджеты турында карар проекты буенча килешмәгән мәсьәләләр килеп чыкса, район Советы Рәисе карары белән килешү комиссиясе төзелергә мөмкин, аңа район башкарма комитеты һәм район Советы вәкилләренең тигез саны керә.

Килешү комиссиясе бәхәсле мәсьәләләрне район Советы Рәисе тарафыннан расланган регламент нигезендә район бюджеты турында карар проектының беренче һәм икенче укылышы арасында карый.

6. Район Советы тарафыннан кабул ителгән чираттагы финанс елына һәм план чорына бюджет турында карар тәүлек дәвамында район башлыгына имзалау өчен жиберелә.

Район бюджеты турында карар рәсми рәвештә бастырылырга тиеш.

47 нче маддә. Бюджет турында карарны раслау вакыты һәм чираттагы финанс елына бюджет турында Карар кабул итмәү нәтижәләре

1. Район бюджеты турындагы карар каралырга, район Советы тарафыннан расланырга, район Советы Рәисе тарафыннан имзаланырга һәм чираттагы финанс елы башланганчы игълан ителергә тиеш.

Районның жирле үзидарә органнары бюджет турында карарны вакытында карау, раслау, имзалау һәм халыкка житкерүне тәэмин итү буенча аларның компетенциясе чикләрендә төрле чаралар күрергә тиеш.

2. Чираттагы финанс елына һәм план чорына бюджет турында карар финанс елы башыннан үз көченә кермәгән очракта, Россия Федерациясе Бюджет кодексы белән билгеләнгән кысаларда бюджет белән вакытлыча идарә итү режимы кертелә.

IV бүлек. РАЙОН БЮДЖЕТЫ ҮТӘЛЭШЕ

48 нче маддә. Бюджет үтәлеше нигезләре

1. Район бюджеты үтәлеше район Башкарма комитеты тарафыннан тәэмин ителә.
2. Район бюджеты үтәлешен оештыру районның финанс-бюджет палатасына йөкләнә.
3. Район бюджетының үтәлеше жыелма бюджет рәсеме һәм касса планы нигезендә оештырыла.

Район бюджеты касса бердәмлеге һәм чыгымнарның ведомствога буйсынуы нигезендә башкарыла.

Район бюджеты үтәлешенә касса хезмәте казначылык органнары тарафыннан башкарыла.

49 нчы маддә. Бюджетның жыелма бюджет рәсеме

1. Жыелма бюджет расписаниесен төзү һәм алып бару, аңа үзгәрешләр кертү тәртибе Финанс-бюджет палатасы тарафыннан Россия Федерациясе Бюджет кодексына ярашлы рәвештә билгеләнә һәм район бюджеты акчаларын баш идарәчеләргә, идарәчеләргә һәм алучыларга житкерелә.
2. Район бюджетының жыелма бюджет расписаниесен раслау һәм аңа үзгәрешләр кертү районның финанс-бюджет палатасы житәкчесе тарафыннан башкарыла.
3. Район бюджетының жыелма бюджет язуының расланган күрсәткечләре район бюджеты турындагы карарга туры килергә тиеш.
4. Район бюджетының расланган жыелма бюджет рәсеме район Советына һәм районның Контроль-хисап палатасына мәгълүмат бирү өчен жиберелә.

50 нче маддә. Касса планы

Районның касса планы дип район бюджетына керемнәр һәм агымдагы финанс елында район бюджетыннан Татарстан Республикасы бюджетының бердәм санының фаразланган торышын, шул исәптән вакытлыча касса өзелүен һәм вакытлыча буш акчалар күләмен билгеләү максатыннан күчерүләр фаразы аңлатыла.

Районның финанс-бюджет палатасы касса планын төзү һәм алып бару тәртибен, шулай ук бюджет акчаларын баш идарәчеләр, бюджет керемнәренә Баш администраторлары, бюджет дефицитын финанслау чыганакларының Баш администраторлары тарафыннан касса планын төзү һәм алып бару өчен кирәкле мәгълүматларны бирү составын һәм срокларын билгели.

Касса планын төзү һәм алып бару районның финанс-бюджет палатасы тарафыннан башкарыла.

51 нче маддә. Керемнәр буенча район бюджеты үтәлеше

Район бюджетының керемнәр буенча үтәлеше:

- Россия Федерациясе Бюджет кодексына ярашлы рәвештә район бюджетына салымнар, жыемнар һәм башка керемнәр бүлүдән кергән керемнәренә район бюджетының бердәм санына кергү;

- артык бүленгән суммаларны, кире кайтаруны, артык түлэнгән яки артык түлэнгән суммаларны, шулай ук мондый кайтаруны вакытында башкармаган өчен процентлар суммасын һәм артык түлэнгән суммаларга исәплэнгән процентларны күчерү;

- Россия Федерациясенең Салымнар һәм жыемнар турындагы законнары нигезендә артык түлэнгән яки артык түләтелгән суммаларны исәпкә алу;

- администраторның район бюджеты керемнәрен, район бюджетына түләүләренә төгәлләве.

- артык түлэнгән яки артык түлэнгән салымнар, жыемнар һәм башка түләүләр суммаларын, шулай ук мондый түләүне вакытында башкармаган өчен процентлар суммаларын һәм артык түлэнгән суммаларга, жирле бюджетның бердәм саныннан, бюджет санына ярашлы рәвештә исәплэнгән процентларны кире кайтару (зачет, төгәлләштерү) өчен кирәкле артык бүленгән суммаларны, средстволарны күчерү Россия Федерациясе Кодексы белән.

52 нче маддә. Чыгымнар буенча район бюджеты үтәлеше

1. Чыгымнар буенча район бюджетын үтәү Финанс-бюджет палатасы билгеләгән тәртиптә, бюджет законнары таләпләрен үтәп башкарыла.

2. Чыгымнар буенча бюджет үтәлеше:

- Бюджет йөкләмәләрен кабул итү һәм элек кабул ителгән бюджет йөкләмәләренә үзгәрешләр кергү;

- акча йөкләмәләрен раслау;

- акча йөкләмәләрен түләүне санкцияләү;

- акча йөкләмәләренә үтәлешен раслау.

Бюджет акчаларын алучы бюджет йөкләмәләрен агымдагы финанс елында аңа житкерелгән бюджет йөкләмәләре лимитлары чикләрендә кабул итә.

Бюджет акчаларын алучы бюджет йөкләмәләрен муниципаль контрактлар, физик һәм юридик затлар, шәхси эшмәкәрләр белән башка килешүләр төзү юлы белән яки законнар, башка хокукый актлар, килешү нигезендә кабул итә.

Бюджет акчаларын алучы муниципаль контрактлар, Россия Федерациясе Бюджет кодексы нигезләмәләрендә һәм бюджет хокук мөнәсәбәтләрен җайга салучы башка федераль законнарда расланган бюджет йөкләмәләре лимитларының гамәлдә булу вакыты чикләреннән тыш мондый муниципаль контрактлар, башка килешүләр буенча йөкләмәләренә үтәүне күздә тоткан башка килешүләр төзи. Муниципаль контрактлар, башка килешүләр төзү өчен билгелэнгән күрсәтелгән Нигезләмәләр элек төзелгән муниципаль контрактларга, башка килешүләргә үзгәрешләр керткәндә дә кулланыла.

3. Бюджет акчаларын алучы бюджет акчалары хисабына казна түләүләрен башкару турындагы боерыкларга (алга таба – боерык) һәм аларны түләүне санкцияләү өчен кирәкле башка документларга ярашлы рәвештә акчалата йөкләмәләр түлү бурычын раслый.

4. Акча йөкләмәләрен түләүне санкцияләү бюджет законнары нигезләмәләренә ярашлы рәвештә районның финанс-бюджет палатасы тарафыннан билгелэнгән акча йөкләмәләрен түләүне санкцияләү тәртибендә каралган документлар булу-булмавын тикшергәннән соң рәхсәт язуын (акцепт) башкару рәвешендә башкарыла.

Акча йөкләмәләрен түләү (жәмәгать норматив йөкләмәләре буенча акча йөкләмәләрен исәпкә алмаганда) бюджет акчаларын алучыга житкерелгән бюджет йөкләмәләре лимитлары чикләрендә башкарыла.

Жәмәгать норматив йөкләмәләре буенча акчалата йөкләмәләрне түләү район бюджеты акчаларын алучыга житкерелгән бюджет йөкләмәләре лимитлары чикләрендә башкарылырга мөмкин

5. Акча йөкләмәләренен үтәлешен раслау бюджетның бердәм счетыннан физик яки юридик затлар, Россия Федерациясе бюджет системасы бюджетлары файдасына акчаларны исәптән чыгаруны раслаучы боерыклар, шулай ук бюджет акчаларын алучыларның акчалата йөкләмәләрен үтәү буенча акчасыз операцияләр үткәрүне раслаучы башка документларны тикшерү нигезендә башкарыла.

53 нче маддә. Бюджет рәсеме

1. Баш идарәчеләрнең (идарәчеләрнең) бюджет рәсемнәрен төзү һәм алып бару тәртибе, аларга үзгәрешләр кертүне дә кертеп, районның финанс-бюджет палатасы тарафыннан билгеләнә.

2. Район бюджеты акчаларын баш бүлүчеләрнең бюджет язмалары бюджет ассигнованиеләренә ярашлы төзелә, алар жыелма бюджет язуы белән расланган һәм финанс-бюджет палатасы тарафыннан бюджет йөкләмәләре лимитлары белән расланган. Район бюджеты акчаларын бүлүчеләрнең бюджет язмалары бюджет ассигнованиеләренә һәм ул житкергән бюджет йөкләмәләре лимитларына ярашлы төзелә.

Бюджет рәсемен раслау һәм аңа үзгәрешләр кертү район бюджеты акчаларының Баш идарәчесе (идарәчесе) тарафыннан башкарыла.

3. Чыгымнар буенча бюджет расписаниесе күрсәткечләре, Россия Федерациясе Бюджет кодексының 190 һәм 191 статьяларында каралган очрактан тыш, чираттагы финанс елына кадәр бюджет акчаларын ведомство карамагындагы идарәчеләргә һәм (яки) бюджет акчаларын алучыларга житкерелә.

4. Бюджет рәсемнәрен төзү һәм алып бару тәртибе район бюджеты акчаларының баш идарәчесенен (идарәчесенен) чыгым төрләре элементлары (төркемчәләре һәм элементлары) кодлары, шулай ук дәүләт идарәсе секторы операцияләрен классификацияләү кодлары буенча бюджет рәсеме белән расланган күрсәткечләренә детальләштерү хокукын яки бурычын билгели ала.

5. Район бюджеты акчаларының Баш идарәчесе чыгымнары буенча бюджет рәсеме белән расланган күрсәткечләренә жыелма бюджет рәсеме күрсәткечләренә туры китереп үзгәртү, жыелма бюджет рәсеменә тиешле үзгәрешләр кертмичә рөхсәт ителми.

Район бюджеты акчаларын бүлүченең чыгымнары буенча бюджет расписаниесе белән расланган күрсәткечләренә район бюджеты акчаларын баш бүлүченең бюджет расписаниесе күрсәткечләренә ярашлы рәвештә, район бюджеты акчаларын бүлүченең бюджет расписаниесенә тиешле үзгәрешләр кертмичә үзгәртү рөхсәт ителми.

54 нче маддә. Бюджет дефицитын финанслау чыганакалары буенча бюджет үтәлеше

Бюджет дефицитын финанслау чыганакалары буенча бюджет үтәлеше баш администраторлар, бюджет дефицитын финанслау чыганакалары администраторлары тарафыннан бюджет законнары нигезләмәләре нигезендә финанс-бюджет палатасы тарафыннан билгеләнгән тәртиптә район бюджетының бердәм счетында калган акчаларны

идарә итү буенча операцияләрдән тыш, бюджет дефицитын финанслауның жыелма бюджет язмасына туры китереп башкарыла.

Бюджет дефицитын финанслау чыганакалары буенча бюджет ассигнованиеләре хисабына үтәләргә тиешле акча йөкләмәләрен түләүне санкцияләү Финанс-бюджет палатасы билгеләгән тәртиптә башкарыла.

55 нче маддә. Район бюджеты үтәләше вакытында алынган керемнәрне район бюджеты турында карар белән расланганнан тыш куллану

Район бюджеты үтәләше вакытында алынган керемнәр, район бюджеты турында карар белән расланган керемнәрнең гомуми күләменнән тыш, финанс-бюджет палатасы тарафыннан агымдагы финанс елына һәм план чорына район бюджеты турындагы карарга үзгәрешләр кертмичә, муниципаль бурычларны алмаштыруга, муниципаль бурычны түләүгә, шулай ук аларны үтәүгә каралган норматив йөкләмәләр житмәү очрагында муниципаль районның ижтимагый норматив йөкләмәләрен үтәүгә юнәлдерелгә мөмкин Россия Федерациясе Бюджет Кодексының 217 мaddәсенә 3 пунктында каралган күләмдә бюджет ассигнованиеләре.

Әлеге Нигезләмәнең 3 статьясындагы 4 пунктында билгеләнгән тәртиптә район бюджетын үтәгәндә район бюджеты турында карар белән расланган керемнәрдән тыш алынган максатчан билгеләнешкә ия булган физик һәм юридик затлардан субсидияләр, субвенцияләр, башка бюджетара трансфертлар һәм түләүсез керемнәр район бюджеты чыгымнарын арттыруга юнәлтелә максатлы билгеләнештәге субсидияләр, субвенцияләр, башка бюджетара трансфертлар, агымдагы финанс елына һәм план чорына район бюджеты турындагы карарга үзгәрешләр кертмичә, жыелма бюджет язуына үзгәрешләр кертү белән.

56 нчы маддә. Агымдагы финанс елын тәмамлау

1. Район бюджетын үтәү буенча операцияләр 31 декабрьдә тәмамлана, Россия Федерациясе Бюджет кодексының 242 статьясының 2 пунктында күрсәтелгән операцияләрдән тыш.

Агымдагы финанс елында район бюджеты үтәләше буенча операцияләргә тәмамлау Россия Федерациясе Бюджет кодексы һәм әлеге статья таләпләренә туры китереп Финанс-бюджет палатасы тарафыннан билгеләнгән тәртиптә башкарыла.

2. Бюджет ассигнованиеләре, бюджет йөкләмәләре лимитлары һәм агымдагы финанс елын финанслауның чик күләмнәре 31 декабрьдә үз көчен югалта.

Агымдагы финанс елының соңгы эш көненә кадәр район бюджеты үтәләшенә казна хезмәте күрсәтүне гамәлгә ашыручы орган билгеләнгән тәртиптә түләүгә санкцияләнгән Бюджет йөкләмәләрен район бюджетының бердәм счётында калган акчалар чикләрендә түләргә тиеш.

3. Бюджет акчаларын алучылар файдаланмаган, район бюджетының бердәм счётында булмаган, агымдагы финанс елының соңгы ике эш көненнән дә соңга калмыйча бюджет акчаларын алучылар тарафыннан район бюджетының бердәм счётына күчерелгә тиеш.

4. Агымдагы финанс елында кулланылмаган бюджетара трансфертлар, субсидияләр, субвенцияләр һәм максатчан билгеләнештәге башка бюджетара трансфертлар формасында алынган, алар бирелгән бюджет керемнә кайтарылырга тиеш.

Район бюджеты бюджет акчаларының баш администраторының агымдагы финанс елында максатчан билгеләнешкә ия булган субсидияләр һәм башка бюджетара трансфертлар рәвешендә алынган бюджетара трансфертларга ихтыяж булу турындагы карарына ярашлы

рәвештә, күрсәтелгән бюджетара трансфертларның калдыгыннан артмаган күләмдәге акчалар Чираттагы финанс елында керемгә кайтарылырга мөмкин алар элек бирелгән бюджет чыгымнарын финанс белән тәмин итү өчен, күрсәтелгән бюджетара трансфертлар биру максатларына туры килә.

Максатчан билгеләнештәге субсидияләр, субвенцияләр һәм башка бюджетара трансфертлар рәвешендә алынган бюджетара трансфертларның файдаланылмаган калдыгы район бюджеты керемәнә күчерелмәгән очракта, күрсәтелгән акчалар Финанс-бюджет палатасы тарафыннан билгеләнгән гомуми таләпләрне үтәп билгеләнгән тәртиптә район бюджеты керемәнә түләтелергә тиеш Россия Федерациясе Финанс министрлыгы.

5. Финанс-бюджет палатасы агымдагы финанс елы тәмамланганда район бюджеты акчаларын алучыларны Чираттагы финанс елының гыйнварында Россия Федерациясендә эшләми торган бәйрәм көннәрендә эшчәнлекләрен гамәлгә ашыру өчен кирәкле акчалар белән тәмин итү тәртибен билгели.

V бүлек. Төзелеш нигезләре, тышкы тикшерү,
БЮДЖЕТ ХИСАБЫН КАРАУ ҺӘМ РАСЛАУ

57 нче маддә. Район бюджеты үтәләше турында бюджет хисабы һәм хисап

1. Бердәм методология һәм бюджет хисабы һәм бюджет хисабы стандартлары Россия Федерациясе Бюджет кодексы нигезләмәләренә ярашлы рәвештә Россия Федерациясе Финанс министрлыгы тарафыннан билгеләнә.

2. Бюджет хисабы үз эченә ала:

- 1) бюджет үтәләше турында хисап;
- 2) бюджет үтәләше балансы;
- 3) эшчәнлекнең финанс нәтижәләре турында хисап;
- 4) акча хәрәкәте турында хисап;
- 5) Аңлатма язуы.

2. Районның бюджет хисабы финанс-бюджет палатасы тарафыннан бюджет акчаларының тиешле баш администраторларының җыелма бюджет хисабы нигезендә төзелә.

3. Муниципаль районның бюджет хисабы еллык булып тора. Район бюджеты үтәләше турында хисап квартал саен чыга.

4. Муниципаль районның бюджет хисабы финанс-бюджет палатасы тарафыннан районның Башкарма комитетына тапшырыла.

Агымдагы финанс елының беренче кварталы, яртыеллыгы һәм тугыз ае өчен район бюджеты үтәләше турындагы хисап район башкарма комитеты тарафыннан раслана һәм Татарстан Республикасы Финанс министрлыгына хисап тапшыру вакыты тәмамланганнан соң ун көннән дә соңга калмыйча район Советына һәм контроль-хисап палатасына жиберелә.

Район бюджеты үтәләше турында еллык хисап район Советы карары белән расланырга тиеш.

58 нче маддә. Район бюджеты үтәләше турында еллык хисапны тышкы тикшерү

1. Район Советында каралганчы район бюджеты үтәләше турында еллык хисап тышкы тикшерүгә дучар ителә, ул бюджет акчаларының баш администраторларының бюджет хисапларын тышкы тикшерүне һәм район бюджеты үтәләше турында еллык хисапка нәтижә эзерләүне үз эченә ала.

2. Район бюджеты үтөлөшө турундагы еллык хисапны тышкы тикшерү контроль-хисап палатасы тарафыннан район Советының муниципаль хокукый акты белән билгелэнгән тәртиптә, Россия Федерациясе Бюджет кодексы таләпләрен үтәп һәм федераль законнарда билгелэнгән үзенчәлекләренә исәпкә алып башкарыла.

3. Район башкарма комитеты агымдагы елның 1 апреленнән дә соңга калмыйча район бюджеты үтөлөшө турунда отчет тапшыра. Район бюджеты үтөлөшө турунда еллык хисапка нәтижә эзерләү бер айдан да артмаган срокта үткәрелә. Бюджет үтөлөшө турундагы хисапка йомгак бюджет акчаларының баш администраторларының еллык бюджет хисабын тышкы тикшерү мәгълүматлары нигезендә эзерләнә.

4. Район бюджеты үтөлөшө турунда еллык хисапка йомгак район Советына һәм район башкарма комитетына контроль-хисап палатасы тарафыннан тапшырыла.

59 нчы маддә. Район бюджеты үтөлөшө турунда еллык хисапны район советына тапшыру, карау һәм раслау

1. Ел саен 1 майдан да соңга калмыйча район Башкарма комитеты житәкчесе район Советына район бюджеты үтөлөшө турунда еллык хисап тапшыра.

2. Бюджет үтөлөшө турунда еллык хисап белән бер үк вакытта район Советының район бюджеты үтөлөшө турундагы карары проекты, район бюджеты үтөлөшө турунда башка бюджет хисабы һәм районның консолидациялэнгән бюджеты үтөлөшө турунда бюджет хисабы, Россия Федерациясе бюджет законнарында каралган башка документлар тәкъдим ителә.

3. Район Советы утырышында Башкарма комитет житәкчесе яисә аның ризалыгы буенча финанс-бюджет палатасы житәкчесенә район бюджеты үтөлөшө турундагы доклады, шулай ук районның Контроль-хисап палатасы житәкчесе доклады тыңлана.

4. Район бюджеты үтөлөшө турундагы хисапны тикшерү һәм карау нәтижәләре буенча район Советы район бюджеты үтөлөшө турундагы хисапны раслау яки «Минзәлә муниципаль районы» муниципаль берәмлеге бюджеты үтөлөшө турундагы хисапны раслау турундагы карарны кире кагу турунда Карар кабул итә.

5. Район Советы район бюджеты үтөлөшө турунда карарны кире каккан очракта, ул мәгълүматны дәрәс чагылдырмау яки тулы булмаган фактларны бетерү һәм бер айдан да артык булмаган вакыт эчендә кабат тапшыру өчен кайтарыла.

60 нчы маддә. Район бюджеты үтөлөшө турунда карар

Район бюджеты үтөлөшө турунда карар белән хисап финанс елында район бюджеты үтөлөшө турунда хисап раслана, анда район бюджетының керемнәре, чыгымнары һәм дефициты (профициты) күрсәтелә.

Хисап финанс елында район бюджеты үтөлөшө турундагы карарга аерым кушымталар белән күрсәткечләр раслана:

район бюджеты керемнәрен классификацияләү кодлары буенча район бюджеты керемнәре;

- бюджет керемнәре керем төрләре кодлары, керемнәренә төрчәләре, район бюджеты керемнәренә караган дүүләт идарәсе секторы операцияләрен классификацияләү буенча;

- район бюджеты чыгымнарының ведомство структурасы буенча бюджет чыгымнары;

- бюджет чыгымнарын классификацияләү бүлекләре һәм бүлекчәләре буенча район бюджеты чыгымнары;

район бюджеты дефицитын финанслау чыганаclarын классификациялэу кодлары буенча район бюджеты дефицитын финанслау чыганаclarы;

бюджет дефицитларын финанслау чыганаclarына караган дәүләт идарәсе секторы операцияларен классификациялэу бюджет дефицитларын финанслау чыганаclarы төрләре, төркемчәләре, статьялары, төрләре буенча бюджетны финанслау чыганаclarы.

Район бюджеты үтәләше турында карар белән район бюджеты үтәләше турында Карар кабул итү өчен Россия Федерациясе Бюджет кодексында район Советының муниципаль хокукый актлары белән билгеләнгән башка күрсәткечләр раслана.

VI бүлек. МУНИЦИПАЛЬ ФИНАНС КОНТРОЛЕ

61 нче маддә. Муниципаль финанс контролен гамәлгә ашыручы органнар

1. Бюджет хокук мөнәсәбәтләре өлкәсендә тышкы муниципаль финанс контроле районның Контроль-хисап палатасының функциональ эшчәнлегә булып тора.

2. Бюджет хокук мөнәсәбәтләре өлкәсендә Эчке муниципаль финанс контроле районның финанс-бюджет палатасының һәм бюджет акчаларын баш бүлүчеләрнең функциональ эшчәнлегә булып тора.

3. Муниципаль финанс контроле органнарының бюджет вәкаләтләре Россия Федерациясе Бюджет кодексы һәм Россия Федерациясенә, Татарстан Республикасының башка норматив-хокукый актлары нигезендә билгеләнә.